Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТИ

Народній часопис для Ґенерального Ґубернаторства

Krakauer Nachrichten Ukrainische Volkszeitung für General-Gouvernement

ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В ТИЖДЕНЬ

Адреса Редакції і Адміністрації: Krakauer Nachrichten, Krakau, Karmeliterstr. 34, II.

ТЕЛЕФОНИ:
Дирекція 137-42
Адміністрація 230-39
Редакція 230-39
Друкарня 102-79

Відділи: Ярослав, Головна 19, Холм, — Сянік.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . . зол. 2.50

Ч. 11. Краків, 14. лютого 1940. Рік І.

Півтора міліона втрат до 31. січня

— Німецька начальна команда повідомляє: До 31. січня ц. р. втрати ворожих і невтральних держав, що їх спричинила німецька военна маринарка, осягнули число 409 кораблів, загальної містоти 1,493.431 тон. Крім цього німецькі збройні морські сили затримали і спровадили до німецьких пристаней 354 кораблі загальної містоти 607.881 тон, щоб перевести основну контролю. За те німецька торговельна фльота втратила до 31. січня ц. р. лише 42 кораблі загальної містоти 236.957 тон, при чому більшу частину кораблів затопила свідомо сама німецька залога, висаджуючи їх в повітря, щоб вони не попали в руки ворога.

Новий успіх німецьких летунів

Минулої пятниці 9. ц. м. німецькі літаки заатакували на Північному Морі 6 бритійських кораблів чи пак кораблі, що плили під охороною бритійських военних кораблів (містоти менше-більше 15.000 тон), та два стежні судна. По короткій боротьбі, не зважаючи на сильний вогонь протилетунської артилерії, та мисливських літаків, німецькі літаки затопили бритійські кораблі або важко ушкодили їх. Підчас налету ушкоджено один німецький літак.

З Амстердаму повідомляють, що німецькі літаки заатакували 15 бритійських кораблів коло східного побережжя Анґлії, недалеко Шотляндії, на північ від ґрупи островів Вотен.

Сильне загострення взаємин між Ірляндією та Анґлією

НАЦІОНАЛЬНА ЖАЛОБА В ІРЛЯНДІЇ. —МАСОВІ ДЕМОНСТРАЦІЇ ПРОТИ АНҐЛІЇ ЗА РОСТРІЛ ДВОХ ІРЛЯНДЦІВ.

В цілій Ірляндії та у Злучених Державах, де живе майже кілька міліонів ірляндців, дійшло в останніх днях до масових демонстрацій проти Анґлії у звязку зі засудом на кару смерти двох ірляндців: Барнея і Річарда, членів »Ірляндської Републиканської Армії«. Їх засудив анґлійський суд на кару смерти під замітом виконання бомбового атентату в Кавентрі в осени 1939 р. Анґлійський уряд злегковажив собі домагання ірляндського народу та прозидента Ірляндії де Валери і непомилував обох засуджених ірляндських борців, які боряться в рядах »Ірляндської Републиканської Армії« за обєднання північної Ірляндії з південною та повне її визволення з під впливів Анґлії. По розстрілі обох ірляндських борців оголошено в Ірляндії національну жалобу. Одночасно між ірляндцями по цілому світі дійшло до нових масових демонстрацій проти Анґлії. Провідники ірляндців у Злучених Державах заявляють, що розстріл обох невинних ірляндських борців буде зворотною точкою в боротьбі ірляндців проти Анґлії.

Голяндський часопис »Телеґраф« повідомляє, що Барней заявив перед розстрілом, що »почувається невинним. Пізнійше виявиться, що я не брав участи в бомбовому атентаті«. Другий ірляндець Річард заявив: »Я не боюсь вмерти, бо як вояк »Ірляндської Републиканської Армії« віддаю своє життя за слушну справу«.

——o——

Провідник альзатських автономістів засуджений на кару смерти

— У Нансі (Франція) розстріляно провідника альзатських автономістів д-р Росса. Засудженого враз із ним на кару смерти автономіста Льобатайна президент Франції помилував, замінюючи йому кару смерти на досмертну вязницю.

Слід відмітити, що розстріляний д-р Росс був відомий широким німецьким масам в Альзації та Льотаринґії.

——o——

Німеччина зберігає повну невтральність

Від початку совітсько - фінляндського конфлікту Німеччина зберігає строгу невтральність. Одначе преса й радіо західніх великодержав, не зважаючи на недостачу якихнебудь доказів, розповсюднюють вперто неправдиві вістки немов би Німеччина помагала Совітам старшинами, техніками, зброєю та муніцією. Урядові німецькі кола ще раз категорично стверджують, що: 1) Совіти ніколи не просили в Німеччини якоїнебудь допомоги; 2) Німеччина ніколи не дала Совітам якоїнебудь допомоги в совітсько - фінляндському конфлікті; 3) всі ці поголоски є видумкою анґлійської пропаґанди.

——o——

За перевиховання від основ

Краків, 10. лютого 1940.

— В нинішних часах, по таких гірких досвідах з ощадностями в недавньому минулому ви маєте відвагу накликувати до ощадности та й ще масової? До того в часі, коли ціни на товари неймовірно високі і навіть за такі ціни бажаних товарів тепер не можете дістати? Невже не маєте куди важливіших справ, що допікають кожному з нас до живого? Чому-ж про ці справи ні чичирк?

Саме створення »національного фонду«, щоб вивінувати вперше чергу наші кооперативи, що ростуть по наших селах — на щастя — мов гриби по дощі; вивінувати їхні надбудови — окружні кооперативні союзи та вкінці центральний український банк, що фінансуватиме всі наші господарсько - кооперативні і промислово-торговельні підприємства та наші фабрики є одною з тих справ, які дійсно печуть. Так печуть, але вперше чергу ці найширші маси українського населення і то саме тієї частини нашої Батьківщини, що зазнала чи не найбільшого лиха під жахливим пануванням польського терору, що не мав уже ніякого стриму в останніх двох роках і не спинився навіть перед нищенням та паленням Божих Храмів — церков. Ось це справа, що її мусимо розвязати і то негайно та в найширшому розмірі, якщо дійсно наші українські школи, культурно-освітні товариства та господарсько-кооперативні установи мають сповнити своє основне завдання: **перевиховати найширші маси українського населення на здорових і міцних засадах: віри у власні сили, палкої і міцної віри в перемогу нашої правди, без якої ніяка творча праця неможлива.** І тому створення »національного фонду« шляхом масової ощадности є такою засадничою і пекучою справою, що її переведення в життя не вільно відкладати „ad calendas graecas." До її здійснення мусимо приступити не лише негайно, але передовсім дуже тактовно і ділово, з повним зрозумінням важкого положення найширших мас українського населення і що найважніше — зі зрозумінням його душі, його відношення до загально-національних справ. Одночасно мусимо памятати, що без спокійної, продуманої до найменших подробиць і впертої та послідовної праці, що не знає ні розчарувань ні зневіри з приводу преріжних перешкод, хочби і несподіваних зовнішних, не осягнемо своєї мети, себто **не перевиховаємо населення на здорових засадах віри у власні сили.**

До здійснення такого завдання ніколи не було такої прегарної нагоди, як саме тепер трапляється тут на землях, замешкалих українським населенням у Ґен. Ґубернаторстві і то з двох причин: великенського зацікавлення найширших мас українського населення після розвалі польського »моцарства« і такої великої кількости здібних до творчої праці робітників, які — з волі Провидіння опинилися між цією найбільше гнобленою частиною українського населен-

ня, щоб допомогти йому пережити його »добу відродження«. І тепер лише від нас, нашого такту і хисту залежить, чи стихійний порив мас використаємо до цієї велитенської творчої праці для їх добра.

Отже передовсім треба памятати, що зовсім інакше творять свій »національний фонд« державні нації з широко розбудованим господарсько-економічним життям, а зовсім інакше недержавні і до того ще бідні народи, як наш. У цих останніх — без жертвенности найширших верств народу не можливе здійснення чинів загально-національного характеру. До того під гаслом »масової ощадности« не розуміємо лише меншої чи більшої кількости зібраного гроша, на »національний фонд«, але передовсім доцільне і плянове використання всіх людських творчих сил і тих матеріяльних засобів, що їх під теперішню хвилину маємо до розпорядимости. Отже про масову ощадність можемо говорити і тоді, коли переконаємо широкі маси українського населення, що не лише треба основувати культурно-освітні товариства, ріжні курси чи кооперативу, але треба передовсім вивінувати їх необхідними научними і матеріяльними засобами, щоб школи, культурно-освітні товариства чи кооперативи могли відразу станути сильно на ноги. Обертаючи розумно зібраним капіталом — уділами під контролею та оком членів і заспокоюючи їхній голод на товари, розвіваєм їхне недовіря, яке зпочатку напевно буде в багатьох малоосвідомлених ще наших братів. Річ ясна, що бажані товари і до того у відповідній кількости можуть дістати наші кооперативи, якщо всі замовлятимуть лише у своїх Окружних Союзах Кооператив і дадуть їм потрібні грошеві зачети на закупно потрібних товарів чи теж міняти муть в О. С. К. свої сільські продукти за необхідні товари, точним вплачуванням уділів і зачетів на товари. Кооперативи вивінують ось так необхідним капіталом свої Окружні Союзи Кооператив, — а ці у свою чергу таким самим способом вивінують свою торговельну централю і центральний український банк. Далі черговим виявом такої »масової ощадности« — буде збірка грошей на будову українських шкіл, »Народних Домів« і кооперативних домів, на закупно книжок для дітей і для старших, висилка грошей на часописи, на уладження всякого рода курсів і т. д.

Без такої широкої співпраці найширших мас, себто без масової ощадности всіх членів нації, не зможемо вивінувати своїх національних установ, що будуть працювати далі над розвитком національної свідомости та покращанням господарських умовин життя українського народу.

Одночасно така масова ощадність — спільне зусилля найширших мас має той великий виховний вплив, що наявними успіхами переконує навіть найбільших недовірків зпоміж малосвідомих членів нації про велитенські користи зі спільної і згідливої, муравлиної праці всіх членів нації. Одначе найбільшим успіхом буде це велитенське довіря мас, що його здобудуть своєю жертвенною працею наші учителі, панотці, культурно-освітні і кооперативні діячі, які в цей важкий час не опускають рук і тихо та без гомону виконують свій національний обовязок поборюючи не лише всі зовнішні перешкоди, але передовсім те недовіря, що накопичилося в душах наших людей під впливом страшного гноблення поляків і нечуваного господарсько-економічного визиску поляків на спілку з жидами.

М. Славич.

—o—

Працею переможемо все лихо

Засвятичі і Володава стають добрим прикладом для наших дооколичних сіл, які щойно пробуджуються і приходять до памяти по 20-літній польській неволі, яка гнітила українського козацького духа. Селяни радо організуються при школі і заправляються до громадянської і культурно-освітньої праці. Заходом учителя і організатора Гарасевича Олександра в нашому селі повстав »Гурток Молоді« а »Аматорський Гурток«. Наш учитель веде теж вечірні курси для молоді і старших, першзавсе вчимося рідної мови, далі німецької. Читаємо теж і вчимося своєї історії та географії. Наша молодь навчилася вже народних українських танців. Аматорський гурток влаштував вже 2 вистави: »Правдиве багатство«, та »Мартин Боруля« і з ними їздили навіть до сусідніх сіл. Молодь вже мала 2 забави, учитель з дітьми улаштував дуже гарно »Шкільне свято« на Святого Миколая. Діти співали, деклямували, а вкінці Св. Миколай роздавав діточкам дарунки за їх чемність і пильність.

На Рідздвяні Свята в школі діти мали велику й гарну прибрану ялинку, забавлялючись весело і гарно, деклямували і співали. Батьки були захоплені успіхами своїх діточок. За спільним столом любо провели діти кілька годин. Дід Мороз роздав чемним дітям дарунки.

Уже в так короткому часі уперта праця дає гарні успіхи. Селяни радо беруться до роботи, а ті всі, що досі блукали як теж і ті, яких насиллям відірвано від українців, знову вертаються до своєї національної спільноти.

Олесь Завзятий.

Святочний концерт у Губнику

Дня 28 січня ц. р. відбувся в селі Губинку (Холмщина) святочний концерт з нагоди 22. Січня.

Вступне слово виголосив п. Кузьминченко Олекса, підкреслюючи радісні та виховні моменти з нашої історії. Промова зробила сильне враження на присутніх, а поодинокі слова з нашого недавно-минулого глибоко врилися в серця українських селян, що прибули на концерт. Мішаний хор під управою п. Закали Луки відспівав дуже гарно низку пісень, як: »Привіт«, »Задзвеніло«, »Верховино«, »Чайки«, »Дзвони« та інші. Оті прегарні українські пісні дуже подобалися присутнім. На концерті виголошено декілька деклямацій і виконано національні танки. Закінчено цей гарний вечір піснею »Не пора«.

Концерт був добре підготований так, що приявні гості рясними оплесками нагороджували виконавців поодиноких точок програми, домагаючись, щоб деякі пісні повторено. Кожний з присутніх покидав салю підбадьорений на дусі та з вірою у краще завтра нашого народу.

Свій.

Село Шлятин пов. Томашів працює

Село Шлятин пов. Томашів теж береться до праці на національній ниві. За давніших часів не можна було й мріяти про будьяку працю в селі. Польська адміністрація не дозволяла уладжувати вистав, організувати курси господарського вишколу, тощо. Тепер дещо змінилося. Село пробудилося з дрімоти й запопадливо взялося до праці. Зокрема місцевий управитель школи присвячує багато труду, щоб піднести культурний рівень села.

При кінці минулого місяця відбулася у Шлятині заходом аматорського гуртка при читальні »Просвіти« вистава п. з. »Безталанна«, яка пройшла з великим моральним і матеріяльним успіхом. На виставу прибуло багато селян з дооколичних сіл і представники німецької прикордонної сторожі з Ходованець. Це була перша українська вистава в селі. Мусимо теж завважити, що місцева повітова адміністрація, яка на жаль досі ще в польських руках, робила багато труднощів, щоб не допустити до згадної вистави. Взагалі поляки на урядових становищах роблять усе, щоб спинити пробуджений гін українського населення до просвіти, до господарського добробуту, тощо.

Одначе українці на Холмщині не спиняться у праці і здоровий національний рух охопить усі села, що досі були під польським гнетом.

Громадяни с. Шлятина.

—o—

Праці - не кирині треба на селі

Наше село Воробли́к Королівський — коло Романова, положене на сумежі коросняньского й сяніцького повітів. Одначе територіяльно як теж і з огляду на свій український характер, воно радше тяготіє до сяніцького повіту, ніж до коросняньского. Всеж таки Вороблик Королівський приділено ще за панування Польщі до Коросна, а зокрема до чисто польської волости т. зв. Мейсце Пястове, а Вороблик Шляхотський до Сянока. Яка ж була ціль такого двоподілу одного села Вороблика? Просто тому, щоб те село наскрізь і в цілости українське розмежувати, себто ослабити й частину прилучити до польської волости коросняньского повіту, а другу частину до сяніцького.

Вороблик Королівський має 1.100 мешканців, самі українці. Село дуже свідоме, хоч є ще горстка т. зв. руснинів, які обдурювали роками селян, хоч на жаль самі були обдурені. В селі було з цього приводу два табори, які взаїмно себе поборювали й утруднювали працю під кожним оглядом.

Є прим. у селі великий Народній Дім в руках русских, вибудований перед війною працею і за гроші всіх односельчан, а кружок »Сільського Господаря« не має де приміститися. Також у школі ще дальше баламутиться дітей незрозумілою мовою »йорчиків« і т. д. Гадаємо, що вже крайня пора, щоб оті бовтарі розеднання опамяталися і припинили свою киринну роботу. Селяни хочуть згоди, спільної праці для загального добра, а не киринї різних »господинів«.

Недавно всі мешканці села вислали до Генерал-Губернатора прохання прилучити Вороблик Королівський до сяніцького повіту, до волости Романів. Віримо, що наше прохання буде позитивно полагоджене й таким робом усунеться сліди шляхетсько - польського панування.

С. В.

—o—

Українці рим.-кат. на Підляшші

твердо заявляють своє українство

До Українського Комітету в Білій Підляшській — майже щодня приходять селяни, українці римо-католики, які домагаються, щоби їх зачисляти до українців, бо вони себе все почували лише українцями, хоч польська адміністрація хотіла їх на силу робити поляками тому, що вони є римо-католиками. Треба знати, що за цілий час істнування небіжки Польщі польська адміністрація була так наставлена, щоб усіх українців римо-католиків на всіх західно - українських землях поробити поляками. **Українці римо-католики на Підляшші все між собою говорили лише по українськи, а тепер коли є свобода українського слова — тимбільше.**

Першими, які твердо заявили своє українство це селяни римо-католики сіл: двох Вільшанок та Огородників. Слава їм!! Віримо твердо, що всі українці римо-католики, ті, що в них пливе українська кров славних предків, у цей найбільш для цього пригожий час, викажуть явно і твердо свою національну українську приналежність.

Геть зі страхом перед помстою з боку польської адміністрації, що досі штиками, вязницею вдержувала переконання, що кожний римо-католик — це поляк. Ні! Бо лише кровна приналежність, лише походження і внутрішнє відчуття рішає про національну приналежність. Геть зі страхом Польща на українських землях не панувати вже ніколи!!!

І кожний римо-католик, українець з походження мусить це мати на увазі! Не час тепер на вагання! Числити тепер на поворот Польщі, боятися помсти поляків, це безглуздя!!! Геть з польською пропаґандою війтів, солтисів і ксьондзів поляків, які мають в тому інтерес, щоби ширити між нашими селянами пострах. Гоніть буком таких польських аґітаторів, які в ролі торговельних спекулянтів, з клунками, з ріжним господарським крамом вештаються від села до села, від хати до хати — і враз зі своїми лихварськими цінами приносять до українських селянських хат моральний терор — і за ваш гріш сіють між вами страх та зневіру. Не вірте цим польським пройдисвітам ріжнім провокаціям і небелицям. Бо це нісенітниці, що ними хочуть ці »панки« ширити затрівоження і підорвати довіря селян до свого рідного українського проводу та до німецької влади.

Браття Підляшці — дайте їм належну відправу за їхню руїнницьку роботу.

Підляшша — на північному заході українських земель вже поверх тисячу літ — ґідно сповняє ролю вартового українських інтересів перед заливом »польщини« зі заходу.

На цьому західньому фронті населення Підляшша просто незаступне, бо воно вже в кости та крови має якусь дивну силу, яка орґанічно наставляє їх крайне ворожо до всього, що має хочби найменшу домішку польськости. Тому вони інстинктовно чують небезпеку перед »польським духом« навіть там, де пересічний українець вже не добачує чогось небезпечного. **Завдяки цій орґанічній прикметі українського населення Підляшша, яке було досі продовж тисячеліття нашого історичного істнування так теж і на майбутнє залишиться вірним своїй історичній місії — як вартовий на стійці українських інтересів на північно-західньому відтинку наших земель.**

Сучасні сприятливі обставини — на цьому відтинку та захоплення населення з цього приводу; — ще більше зміцнять їх в боротьбі та дозволить вирівняти ці прогалини та втрати, що в наслідок 600 літніх безупинних атаків з боку поляків мусіли повстати. Тому негайно до праці!

—Я—

Нас єднає праця для добра народу

Буковець, пов. Горлиці — це невеличке село, бо начислює ледви 20 хат. Положене на долині між зеленими верхами гір. Смерекові ліси хоронять село перед вітром, а зимний потічок з півночі обливає хати й своїм ніжним шепотом по срібних каміньчиках, розповідає буківчанам чарівну казку про широкі й далекі долини й про мешканців, що живуть на тих долах.

Село вбоге. В літі випасають вівці на полонинах, збирають суниці та гриби в лісі і продають це все у Криниці. Зимою рубають грубі буки й смереки, роблять сяги та везуть до міста.

Ще недавно по душу мешканців Буківця сягала брудна рука поляків, щоб завернути їх у свій бік. Одначе це не вдалося, бо мешканець гір знав тільки одне,— що він не винародовиться. Він бо ж мусить остатися вірним прадідівській вірі. Чимало лиха накоїли в Буківці аґенти »єдинонеділимої«, але буківчани не подались.

Тепер у Буківці український учитель, українець священник, люди багато працюють над піднесенням культурного та господарського рівня села. Немає вже штучного дводіялу на »русин« і »українець«. Зрештою мешканці Лемківщини почуваються українцями, байдуже як їх хтонебудь не звав би.

Ми буківчани зрозуміли, що нас усіх єднає одна та спільна ідея і праця. Тому віримо, що видержливою працею переможемо темряву і піднесемо господарський добробут села.

К. Т.

Рухома твердиня адмірала Бирда

Відомий дослідник полудневого бігуна адмірал Бирд вирушив 1. січня ц. р. себто на сам Новий Рік, в третю з черги подорож в окугану вічним снігом і ледами, країну полудневого бігуна. Нова його подорож це новий подвиг не тільки відважного дослідника, але одночасно новий блискучий успіх справді американської техніки. Вибираючись в небезпечну дорогу адмірал Бирд тим разом озброївся як найкраще до боротьби з могутніми й безпощадними буревійними силами Антарктиди (так називається ця, досі ще не досліджена як слід країна довкола полудневого бігуна).

Адмірал Бирд відбуватиме свою подорож серед снігів і ледів неначе в рухомій твердині, яка не даром називається „Ламачем Снігів". Тисячі глядачів з Америки й усіх сторін світа тиснулись в Новий Рік до порту у Велінґтон, щоби бути присутніми при відплиі корабля „Зоря Півночі", на якому „Ламач Снігів" відплив до полярної країни.

В якіж це чуда, дива є вивінувана підбігунова виправа з адміралом Бирдом на чолі, що так сильно зацікавила цілий світ?

Озброєння відважних дослідників складається передовсім з самоходу-великана, що важить 37 тон, довгий на 18 метрів, а над 6 м. широкий. Цей самохід має ґумою покриті кола, високі понад 3 метри. В середині самоходу є 30 різних кімнат і кліток, що перевищують під цим оглядом навіть найкращі ваґони далекобіжних поїздів. Є в ньому теж радіостація і саля для помірів, в якій як найновіші здобутки науки міститься прилад до помірів сили й грубости леду.

Дальше находиться в цьому самоході-великані темна кімната для фотографів і їх помічників і навіть спальня та кімната для розваг. На даху самоходу — о диво! — вигідно міститься літак, що на випадок потреби буде спущений при допомозі крану — вінди на землю. Погінні сирівці як бензина і смари, харчі й інші необхідні речі будуть вміщені на окремій причіпці до самоходу, разом з двома запасовими колесами.

Неодин з читачів, далеких від Америки і взагалі цивілізованого світа не зможе відтворити у своїй уяві розмірів і досконалости цього самоходу — корабля, що пороїтиме сніги полудневої підбігунової пустині. Сама його вага перевищає вантаж кількох товарових ваґонів, а кола перевищують своєю висотою найвищі розгонові колеса льокомотиви.

Річ ясна, що цей самохід треба було розложити на три частини, щоб його можна було завантажити на поклад моторового корабля „Зоря Півночі", який має його довезти до ледових берегів Антарктиди. Адмірал Бирд хоче від місцевости Вальфішбай дістатися сам до полудневого бігуна. Його „Ламач Снігів", найдосконаліший досі полярний самохід, може без перешкод перебути в полярній країні без нічної помочи понад 1 рік.

Яка ціль цієї з таким великим накладом праці й гроша підготовленої виправи?

Американські ґазети пишуть в звязку із тим, що дослідна виправа має зібрати інформації, на основі яких американський парлямент окремою ухвалою візьме в посідання частину Антарктиди, яку дослідить ця комісія.

Досліди Бирда і другого славного подорожника Лінкольна Ельсворта у роках 1928—1929 вможливлять урядові Злучених Держав вислати в Антарктиду нову наукову комісію для дослідів полудневих підбігунових околиць. Йде головно про те, щоби досліди ти водні, наземні й підземні особливости й багацтва цих околиць. Дотеперішні досліди Бирда на суходолі й в повітрі — попередні подорожі він відбував літаком — були обмежені, до частини антарктичної околиці, якої осередком є стація названа „Малою Америкою". За те Лінкольн Ельсворт обняв своїми дослідами далеко більший простір, відбувши лет на 1.800 анґлійських миль.

Досліди Бирда й Лінкольна Ельсворта потвердили, що Антарктида є суцільним суходолом, отже можна її вважати сміло новою 6-тою частиною світу. Давніше міркували, що Антарктида це поміст між Австралією і полудневою Америкою, одначе досліди над ростинним і звірнинним світом Антарктиди потвердять щойно чи це правда.

Теперішня виправа Бирда осягнула в половині січня береги полярної країни. — Дальша подорож відбуватиметься згаданим самоходом-великаном. Але про дальші її пригоди будемо вповні поінформовані щойно в 1941 р., бо виправа потриває цілий рік.

Лікарський кутик.

Простуди та ґрипа

Про пошесні недуги писав я в попередній статі. Треба ще обговорити одну недугу, яка щоправда — є пошесною, але підложжам для її розвитку — це звичайно ослаблення організму внаслідок простуди. Ця недуга — це ґрипа. Був час у 1918—20 рр., що хвороба ця забрала велитенські жертви в цілій Европі. Називали її тоді »еспанкою« — тому, що була дуже злослива і люди тямлять її до сьогодні. Одначе ще й тепер ґрипа, невідповідно лікувана або занедбана, залишає сліди на ціле життя, чи то в нирках, чи в легенях, чи навіть в усі. Тому не слід легковажити собі її — і в кожному випадку ґрипи треба конечно на 5—6 днів положитися до ліжка. Ґрипа обявляється ослабленням цілого організму, часом дрїжаками (дрощами), болями у спині і долішних та горішних кінчинах. Також повіки тяжкі, людину огортає сон і нетерпеливість, відчуває спрагу, та гарячка підскакує звичайно до 38,5—39° С. Коли немає близько лікаря і не можна ніяк його до хворого спровадити, треба завжди на початку хвороби подати порошок хініни (в оплатку). Якщо хтонебудь перед захворінням недужав важко на серце — не вільно подавати хініни. Три або чотири години по хініні можна подати аспірину. Вечором повторити це саме — і вже пізніше хініни не подавати, а лише двічі денно (рано й вечором) аспірину. Добре наніч випивати щоденно велику шклянку запареного й осолодженого липового цвіту, що лікує успішно розболіле горло. Ґрипа приходить звичайно по простудженні якоїнебудь частини тіла (горла, грудної клітки, ніг), або тоді, коли нагло виходимо зі сильно опаленої кімнати, де довше перебували — на холодне місце. Зрештою по такій простуді можна теж набавитися не лише ґрипи, але також іншої хвороби, як сильне запалення легенів, що його спричинюють бактерії. Чинником, що дозволяє цим бактеріям розвинутися, є сильна простуда, остуда крови, що переплиає через легені. Запалення легенів є дуже небезпечною і важкою, хоча короткою недугою. Найдовше може вона тривати до цієї переломової хвилини (кризи), по якій вона вже не є небезпечною, до 13 днів. Одначе звичайно приходить ця хвилина в семому або девятому дні. Недуга починається нагло, звичайно дрїжаками, гарячкою до 39°, колення в боці (олегочній), великим почуванням ослаблення та частинної духоти. В таких випадках треба **негайно** і то конечно прикликати лікаря. Коли лікар може прибути щойно в третьому або четвертому дні недуги, тоді треба всіми силами старатись помогти хворому. **Хворий не сміє нічого робити.** Коли сідає, треба його підтримати; повинен лежати на високо підложених подушках; всі свої щоденні потреби мусить полагоджувати в ліжку до спеціяльних посудин. Кімната повинна бути тепла, добре провітрювана, ясна. Хворому треба подавати багато їсти, але головно плинні страви: компоти, конфітури, молочні зупи, овочі, чай з молоком; також можна подавати терту шинку або буліон (згущений росіл). Лікаря треба конечно, бо майже у кожному випадку запалення легенів треба піддержати серце — а від стану серця залежить добрий вислід недуги.

Дитину, в якої хочби тільки підозрівають поважний бронхіт (запалення віддихових проводів: дишниці і озявок) треба **негайно нести до лікаря**, бо дитина, що має вже повне платове запалення легенів лиш рідко перетріває недугу. Треба радше у неї до цього не допустити. У випадку дитячої недуги легенів треба кожне доручення лікаря виконувати дуже докладно. Не вільно нічого легковажити, нічого змінити.

Коли наслідком простуди прийшла хвороба горла, тоді треба звернутись також до лікаря, головно коли вона виступає у дітей. Бо тоді може прийти одна з найважчих хворіб горла — дифтерія, яку можна лікувати лиш сироватними — застриками, на яких роміється тільки лікар. Коли ж хворобу горла лікує лікар добре, тоді можна легко оминути важких наступних хворіб по запаленнях горла, а є ними хвороби нирок та суглобів (суставів). Це було б про простуди.

Коли внаслідок простуди захворіють суглоби (сустави) тоді треба також звернутиби до лікаря, бо хвороби суглобів дуже часто причиняються до важких хворіб серця і якщо важкого запалення суглобів не вилікується — тоді все приходить невиличима хиба серця.

Часто занепадають у нас на селі люди на шлунок. Протяжні (хронічні) хвороби шлунка це звичайно наслідок негігієнічного способу відживлювання. Коли нема зубів, коли їстьcя наоспіх, прихапцем, занадто гаряче або занадто холодне, тоді по якімсь часі хворіє шлунок. До часу збанок воду носить — так і в цьому випадку. Також »проправлювання« щоденно їжі горілкою — шкодить дуже на шлунок, — а пиво приносить за собою обтовстіння серцевого мясня та важкі хвороби печінки і мізку. При усіх хворобах шлунка треба вчасно звернутись до лікаря.

Хочу звернути лиш на одно увагу. Коли є болі шлунка чи то вгорі, чи по правому боці вдолині — не вільно легкодушно брати т. зв. »на прочищення«. Це може бути запалення сліпої кишки, а тоді не вільно давати ніяких ліків, що роздражнюють кишки та змагають їх рухи, бо сліпа кишка може тоді трïснути і гній виллється до ями очеревини та викличе смертельну недугу. Також не слід класти у випадку наглих болів гарячих окладів на шлунок, бо знову ж може бути запалення сліпої кишки, а тоді гарячі оклади зовсім не вказані. Радше класти тоді висихаючий оклад з остоялої кімнатної води.

Коли нема близько лікаря, а є підозріння про запалення сліпої кишки, то треба зміряти тепломіром (з грецька термометром) гарячку під пахою й у відходовій кишці. Коли більше як три десяті ступня різниці між гарячкою під пахою а гарячкою в кишці відходовій — треба негайно — без огляду на обставини везти хворого до лікаря і до шпиталю. Тоді години рішають про його життя.

Тому треба памятати, що у кожній культурній хаті, навіть на селі, повинен бути тепломір (термометер), при помочі якого легко пізнаємо, чи хтонебудь є важко хворий.

Я. М.

Вбивства на сиґнал

Як відомо негайно з вибухом війни почалися в цілій Польщі масові арештування німців на те, щоб за кілька годин масово їх розстрілювати підчас транспортів серед жахливих знущань. Ці жахливі картини мали нагоду бачити й пережити також тисячі українців. Озвіріла польська вулиця та солдатеска винищила чимало українських вязнів та арештованих зпоміж українського населення. Були місцевости на українському терені, де діялися страшні сцени знущання і тортурування українців, яким відрізували вуха, носи, язики, й виколювали очі і т. п. Ще тепер рука здрігається на саму згадку про ці нечувані звірства поляків. І ця жорстока, документами потверджена правда, залишиться на вічні віки свідоцтвом ганьби та погорди для Польщі. Зокрема страшні хвилини пережили тоді німці. Іх винищували поляки десятками та сотнями. Одним із таких масових душогубств, що викликало обурення в цілому світі, були масові вбивства невинних німців в Бромберґу.

Англійське радіо за польськими підшептами, намагалось оправдати ці страхіття тим, що нібито німці стріляли з домів до польських вояків. Тимчасом документами стверджено понад усякий сумнів, що це чиста брехня.

Німецький часопис »Ост-Дайчен - Беобахтер« оголосив документи, що ці масові вбивства були заздалегідь приготовані польським урядом. Коли 1. вересня рано німецькі війська почали наступати на Польщу і бомбовики скинули на Польщу перші бомби — польське радіо почало надавати таємний приказ: **»Увага! Увага! Виконати інструкцію К 03031!«**

Негайно опісля почались масові арештування і жахливі масові вбивства німецького населення.

Спосіб, в який це огидне знущання поляки виконували найкраще вказує, що вони були заздалегідь обдумані на терені цілої б. Польщі. Отже підчас усіх арештувань польські поліціянти закидали всім жертвам одне й те саме, а саме, що вони: або стріляли до поляків, або мають тайні радіостанції, або мають зброю. Дальше всі арештування почались в цілій Польщі негайно у передполудневих годинах і вслід за тим негайні вбивства. З цього навіть тупі голови бачуть, що польські видумки про стріляння німців до польських відділів по містах є звичайними, виссаними з пальця брехнями. Вже кілька місяців перед війною всім німцям, які мали дозвіл на якунебудь мисливську зброю, повідбирали її. Тимчасом 1. вересня підчас ревізій поляки шукали передовсім за зброєю. Отже навіть не було чим стріляти.

Одним із найцікавіших доказів пляново винищування — яке подає цей часопис — є свідоцтво таки самого польського поліціянта Вендзонки, який перебуває тепер в Познанщині. Він був враз з іншими польськими поліціянтами конвоєнтом гурту вязнів німців з Лізи. По дорозі згаданий поліціянт був одним з тих небагатьох людяних сторожів, який намагався вязням помогти. Він зізнав тепер до протоколу, що щоденно діставав вказівки куди вести вязнів. Коли-ж вязні находилися вже в місцевости Конін він дістав наказ відвести їх до Кола і запровадили на міст саме хвилину перед тим, заки його підмінують, щоб німці вилетіли разом з мостом у повітря. Щоб не виконати цього приказу Вендзонка втік з наказом у кишені. Ось так виглядає правда про польські масові вбивства. Правди не можна скрити на довго. Брехня все має короткі ноги. Якщо йде про порушену справу, то такі інструкції видавали не тільки цим таємним сиґналом »К 03031«, але наклинкували до таких убивств у польському радіо зовсім отверто.

І так відомий зі садистичних знущань над українським населенням Полісся польський воєвода Костек Бернацький, організатор катівні в Березі Картузькій, взивав постійно три дні, зокрема крізь виленське польське радіо поляків, щоб вони винищували німців, та запевнював, що за те нікому не впаде навіть волос з голови!

Не лише польська вулиця, але й польські провідники є винуватцями жахливих убивств німців та українців. Польська вулиця була сліпим виконавцем їх волі. Ці польські можновладці у Варшаві виявили підчас жахливих вересневих подій цілому світові, що забріхана »польська толеранція« не була нічим іншим лише рафінованим стосуванням до европейського окруження старих і диких монгольських метод.

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ДОДАТОК

до „Краківських Вістей" ч. 11.

СЕРГІЙ КУЩНІРЕНКО

Летунська смерть

Бушують двигуни аж проситься повітря.
Ось, ось терпець ввірветься гордим крилам
І заспіває шлях, розміряний на літри
І збавить синь — як дівчина вродлива...

Мов гостра блискавиця в полі — мить сиґналу
І здвоївши життя — ревуть мотори...
Послушна керма відхиляється помалу
І дужий птах — стрілою преться вгору...

Пращай земля, і ви товариші свавілля!
Ось тут сюрчить пропелер іншу пісню —
В ній тоня сизих хмар, озер свічада білі
І змаг — і гін сварливо - лиховісний...

Зростає горизонт. Тісніше бомбам в шпонах...
Такі смішні десь оборон турботи... —
Тремтіть же муравлі в новітніх бастіонах
І ти, незамаскована піхото!...

Дедалі — ширше й кличуть нездобуті ярди.
Спливає піна - шум в небесну пряжу,
А здолу вже плюють з гарматок — аж під хмари,
Тріщать з рушниць і з кулеметів пражать...

Завмерли всі шляхи — не спить орлине око.
В глибінь роздалля мчаться залізниці...
Одна хвилина й розлетяться на всі боки:
Тріски з ваґонів, рештки з амуніцій...

Застогне поле під ударами налету.
З розпуки рейки розведуть руками
І гупнуть вверх колесами — плятформ шкілети
І радісно завие смерть по ямах...

Криваву сумішку: землі, заліза й шмаття
Ковтне зорець штудерним обективом.
Нещастя висміє в ротаціях завзятих
І щезне серед бурунців лінивих...

Та раптом налетять розлючені оси
І жалами сипнуть в геройські плечі,
Щоб зваживши життя і штовхи смертеносні.
Востанне плямивсь бій у кровотечах...

Тоді, вируючи в безодні піднебесній
Невстигши вискочить із легкопадом, —
Розгубиться летун в найжахливіших перснях
І сплящиться десь на чужих левадах...

І подвигу вінцем — сирий нагробник стане...
Граділь хвоста заткне хтось над убитим,
А в снастях тулуба, на металевих ранах —
Якийсь пастух засяде гордовито...

Коли ж заграє край в вогнях маніфестацій,
Коли дівоча туга — в небо злине, —
Затиснуть хусточку чиїсь дискретні пальці
І кінчиком... зітруть гірку краплину...

До проблєми стилю

Наша неспокійна, бурхлива доба повинна була створити свій стиль, неподібний до стилю минулого століття, відмінний від нього в усьому. Стиль, що лишав би своє тавро і на мистецтві і на щоденному житті.

У блискотливій змінливости подій, в яскравих переходах від одної сторінки до зовсім іншої, в легкому чергуванні війни і миру, особливо важко мусіла зроджуватися нова думка, яка б зуміла не піддаватися усім протилежним вітрам нашого бурхливого століття.

І вона зродилася, як правдива дитина наших днів — тяжких і глибоких у змісті і блискавичних у своєму невпинному чергуванні. Правдива дитина своїх батьків — глибока і блискотлива, вона створила свій стиль — неповторний, як наша доба.

Є в стилі нашого життя і нашого мистецтва щось від буряної ночі з диким гуркотом грому, з блискавицями, що нагло освітлюють все довкола ясніше як у день, як у сірий день стилю минулого віку, коли крізь павутиння туману тяжко було доглянути сонце, що так відчувається за темрявою сьогоднішньої ночі.

Така ніч зі сліпучими блискавицями, зі загравою ранку на обрії, нераз ясніша від самого дня, є найвиразнішим символом нашої доби, її правдивим стилем, що його створила вона сама і ті мистці, які справді її відчули.

Доба, що зродила цей стиль, є безперечно найбурхливішою, є тимсамим — найбільше передовою. Її невпинний рух змушує людей, які хочуть іти з нею в ногу, не до статичного думання-міркування, лише до динамічної загостреної думки-рішення.

Стиль, що формулює такі думки, серед наглих закрутів наших днів, серед хитання вражінь і подій і тяжко вловимих меж зла і добра мусить зуміти схопити і зафіксувати все, але з цього хаосу взяти для себе, перевівши найгострішу оцінку, лише найглибше і найтриваліше.

Та це зуміє робити в темну ніч нашої доби лише той, хто може загострити свій зір в темряві, хто потрафить не лише безсило сліпнути від блискавиць, але й саме тоді схоплювати в ясному сяйві рефлекси минулого і бачити, як вогнені мечі світла роздирають чорну заслону, що ще висить над майбутнім. Бо стиль нашої доби є стилем синтетичним, що стинає криві зиґзаки, викликані шаленим темпом нашого життя і сеґреґує розкидані факти в одну чітку лінію від минулого до майбутнього

Є люди, справжні творці, незалежно від ділянки, що зуміли схопити цей стиль, і тому для них не існує проблема кризи творчости. Це свідчить про силу їх духа, яка не тільки встоялася перед великою навалою несподіваних подій і змін, але і зуміла опанувати розбурхані стихії і втиснути їх у відповідні рамки — простоти й лямнечности.

Вічні правди і цінности витягнені творчою індивідуальністю з хаосу ріжнородних елементів і оправлені в шляхетні своєю простотою рамки, аж тоді могли заблиснути своїм правдивим, не затуманеним сяйвом і бути дороговказами у темряві.

Але інші не тільки не опанували стихійности перемін, але самі впали осліплені їх блискавичністю. У невпинній змінливости, у їх новому невідомому одязі, вони не зуміли розпізнати несмертельні вічні цінности.

Схвильовані гуркотом доби, наосліп висмикували вони поодинокі факти і поняття, нераз яскраві і крикливі, але які були лише декорацією великої дії, що розгривалася на їх очах і змісту якої вони не доглянули. Вони жадібно хапалися за ці повисмикувані окремі факти, роздмухували їх за засадничі правди — найбільшу істоту нашої сучасности.

Побіч правдивого стилю нашої доби творилася невдала його імітація. І це було і є найбільшим прокляттям нашого мистецтва і нашого життя. Ці імітатори, які замісць дійсности давали бутафорію наших днів, завдяки своїй кількости і легкости свого завдання робили довкола себе трескучий бляшаний галас, що нераз заглушував живий і суворий голос правдивого сучасного стилю.

Ця імітація, завдяки легкости свого змісту, або й просто беззмістовности, і яскравости свого оформлення — надзвичайно легко приймалася і поширювалася серед ширших мас. І саме це було найприкріщим. Яскравість і бряжчення імітації тим, що звикали до неї, не давала змоги оцінити шляхетну простоту правдивого стилю. Дійшло до найбільшого парадоксу, бо штучним почали називати як раз те, що було єдино правдивим, але що цілком не було подібним до більш розповсюдненої імітації. Надуманим почало видаватися те, що взагалі мало в собі думку. Бляшана тріскотня заміняла вибухи духа.

Але не лише це було прокляттям, що принесла зі собою імітація. Люди, які не хотіли її прийняти, які хотіли б віднайти справжній стиль, нераз не можуть його добачити за навалою бездушної бутафорії, мучилися і мучаться думкою, що саме ця бутафорія є єдиним стилем нашої доби.

Олена Теліга.

Над джерелами Сяну

Східня частина Балигородщини, положена над горішнім Сяном, належить до найменше відомих закутин нашого краю. Велике віддалення від залізниць (до 50 км), відсутність битих шляхів утруднюють доступ до цієї закутини і тому теж господарка доволі застояла з приводу некорисних природних умовин. Навіть мандрівник тут вище рідко заходить, бо загалові невідома краса тієї країни. Щойно в останніх місяцях частіше чуємо про східню Балигородщину у звязку з її ґеополітичним положенням. Це найбільше на південний схід висунена частина Великої Німеччини. Творить вона довгу, але вузьку смугу, втиснену поміж Сян і головний карпатський вододільний хребет, та відділює совітську територію від Словаччини і Мадярщини. Ще рік тому творив вододільний хребет границю поміж двома лише державами — Польщею й Чехословаччиною; сьогодні по розвалі цих держав зійшлися тут межі аж чотирьох держав: — Великої Німеччини, СССР, Словаччини та Мадярщини. На великому просторі надибуємо тут аж дві точки, в яких сходяться аж три держави: на горі Черемин, коло села Солинки, сходяться межі Вел. Німеччини, Словаччини і Мадярщини; 50 км дальше на південний схід, біля ужоцького провалу, знову межі В. Німеччини, СССР і Мадярщини.

Східня Балигородщина є частиною Середнього Бескиду. Середній Бескид — це назагал монотонна гірська країна, збудована з карпатських пісковиків, глеїв і лупаків. Головна прикмета краєвиду Середнього Бескиду це т. зв. краткова будова: гори складаються з довгих поздовжних хребтів, збудованих з пісковика та з рівнобіжних до них теж поздовжних долин, вирізблених в мягких лупаках і глеях. Хребти лагідні й широкі, лише денеде підносяться вище 1000 м., долини теж широкі, їх узбіччя не надто стрімкі. Хребти й стрімкіші частини узбіч вкривають ліси, пересіяні пасовиськами, сіножатями, і навіть рілею; долини й лагідніші узбіччя вкриває ріля. Тут розмістилися численні оселі, повязані здовж долин в довгі ланци. Лише там, де ріки перетинають впоперек поздовжні хребти, повстають короткі, вузькі проломові долини, незаселені, але заліснені. Зі всіх долин найважніша поздовжна долина Сяну, що веться серед неї численними закрутами.

Відповідно до того, як посуватися на південний схід, гори Середнього Бескиду підносяться, а краєвид стає різноманітнішим. Тут у південно-східній закутині Середнього Бескиду поміж поздовжною долиною Сяну від півночі і Волосатого та Солинки від півдня простягається найвища і найкраща частина Середнього Бескиду. Це три високі хребти — Ветлинська (1213 м) і Царинська Полонина (1297 м), та найвищий хребет Букове Бердо (1313 м) — Галич (1335 м). Ці три хребти відрізняються від іншої частини Середнього Бескиду не лише своєю висотою, але й формами та рістнею. Хребтова лінія тут сміло зарисована, різниці поміж вершками і провалами доходять до 100 м., вершки прибирають вид виразних копиць і стіжків. На південних узбіччях хребтів виходять на верх шари пісковиків, а під впливом вітріння творяться різноманітні, часто фантастичні скелі. Вищі вершки, як Тарновиця й Галич, завалені каменюками і нагадують Ґорґани в мініятурі.

Оригінальної краси додає цій закутині краю рістня. Це одинока частина галицьких Карпат, яка лежить у смузі чистих букових лісів; дальше на півдні займають вони більшість Закарпаття. Буковий ліс кінчиться на незначній висоті 1120 — 1180 м. і тому всі хребти вкриті простороми полонинами. Це найдальше на захід висунені полонини на наших землях. Межа поміж суцільною смугою лісів і полониною дуже гостра та ярка. Нагло кінчається ліс, а вище нього простягається простора полонина, зовсім чиста, без якихнебудь дерев чи чагарників; лише на скелях і денеде здовж потічків надибуємо лелеч (зелену вільху). На тій самій висоті, на якій на Гуцульщині виступають ще трівко замешкалі оселі й клаптики ріли, тут над джерелами Сяну находимося вже вище горішньої границі лісів у смузі полонин. Це своєрідний вид, якщо глянемо на Ветлинську Полонину від півдня: десь до висоти 800 — 900 м. сягає ріля і постійно замешкалі хати, вище на стрімких узбіччях до висоти 1150 м. простягається вузонька смуга суцільного лісу, а ще вище полонина, смуга лісів, яка ділить замешкалі простори від полонини, така вузонька, що можна її перейти за пів години ходу.

Східня Балигородщина рідко заселена. На 1 км² живе тут ледви 25 душ, більшість всеї площі займає ліс, четвертину полонини, пасовиська й сіножаті, а ледви 1/5 ріля. Населення скупчується в поздовжних долинах, передовсім у долині Сяну. Під самими полонинами лежать такі села, як Ветлина, Горішні Береги, Горішні Устрики, Царинське, Волосате та інші. Вони замешкалі нашим бойківським племенем, хоч у Ветлині помітні ще лемківські прикмети. Населення живе з ріллі (овес, картоплі), лісових робіт і плекання худоби. Колись відомі були ці околиці з інтенсивного плекання волів, що випасалися на тутешніх полонинах і під осінь продавано їх на широко відомих ярмарках у Турці, Лютовиськах та Балигороді. Враз зі загальним зубожінням села підупало плекання волів. Вола замінив кінь — а на полонинах пасуть здебільша молоду маржину.

Володимир Кубійович.

Ростислав Єндик

Катарзіс

I.

Вони збиралися в темному льоху фабрики:

Олесь — розспіване серце, розпняте на павутинні нервів,

Юрій — кипяток у замкненому кітлі, що ось-ось розірветься, нетерпляча буря і гнів, в очах несамовитий вогонь розжареного металю,

Юліян — витесанана брила з ґраніту, холодний розум з очима в ще зимнішій грозі.

З ними їх друзі і товариші.

Вже довгий час збиралися вони в темному льоху фабрики. Ще заки грянула на країну густа злива громів, а вона сама заколихалася від божевільного зойку болю. Дотепер почувалися вони змовниками, від кількох годин — вояками великої армії, що пішла в офензиву.

Фронт розтягнувся від моря по гори і рушив з місця, як Божий гнів і бич. Рушив кольонами в випрямленій лінії і бив у визначені на карті точки.

Рушив, як стихія, і вдаряв, як згураганене море, що прорвало греблі і заливає низину.

Ішов потоп, перед яким нема рятунку,
Ішов гнів,
Ішов шал.

Фронт рушив кольонами до атаки і йшов у випрямленій лінії, колишні змовники, як голодні вовки, скакали по цілій країні, бо вони

зрадники і трусливі вбивники — так пани завойовники,

підпільне ядро великої армії в майбутності — так вони,

непокірні духи, якими невиносне рабське ярмо — так у дійсности.

Колись їх діяльність — бунт проти тавра завойовника, сьогодні мають завдання:

шарпати боки армії,

висаджувати мости і зривати телефони, непокоїти і сіяти тривогу.

Вони — штаб підпілля в околиці.

В день сплять, де хто може: один вдома, другий в криївці, в ночі виходять, збираються в підвалях і льохах, щоб на розпуттях кривавим сміхом заливатися.

Льохи фабрики — порепані ями з довгим півокруглим склепінням, під яким гойдається невеличке око світла. Всюди пахне плісень, каміння потиться грубими краплями вогкости, але кроки по ньому дуднять, неначе б смерть вигравала на глухому бубні похоронний марш. З чорних кутів зазирає таємність, суворість, в таємності чаїться прикрість несподіванки.

Над льохами фабрики — її комин. Він, виструнчений в гордости, сторчить і кидає околиці зневажливий погляд і визов, бо

Подалеки від нього прокрадаються автохтони, яких шляхетність прикрило чорне пятно неволі, і неспокійно мчаться авта, розтягаючи сиренами нитки перестороги, та прослакують закурені вершники.

Так!

Одні не прокрадалися б навіть подалеки, другі вдерлися б до льохів, якщо знали б, що як тільки ніч прикриє околицю чорними крилами і стисне її в чорних обіймах, що тоді тільки стривожені »обивателі« непевністю години мучаться під низькими стелями і давляться стогонами, а молоді юнаки збираються довкола блакитного штабу підпілля.

Для них година в той час певна, дуже певна. На їх обличчях зимна гроза, їх тіла худорляві, рухи швидкі, а білу нервовість декого з них враджує тільки дрижання цигарки.

Такі юнаки... Не юнаки, це — чорні янголи злітаються до льохів на бенкет смерти.

О, так! Чорні янголи смерти тут і чорні янголи смерти там, десь далеко; тут вибухають густі грохоти бомб, там роздираються грубі потвори гармат від важких стрілен. Довкола стогне земля і ригає димами і кровію.

А від крови ростуть юнаки понад себе.

Ростуть вони і від крови землі - вогню, бо вогонь для них — знак вирішної перемоги і народин нового життя.

Дотепер фабрика була островом, повним фантасмаґорій, що замикалися передусім в уяві: тут були вони, поза ними цілий ненависний світ, сьогодні острів поширився аж поза обрії, фантасмаґорії здійснилися і розпочали свій похід велетів серед карликів. Розпочалася боротьба глиняного горшка з залізним пястуком.

І валився старий порядок, хоч другого ще не було, країну огортала анархія, щоб з її сатанської пащеки вилонилося рожеве личко новородка — нової державности.

II.

Радієва скринка з кута льоху випльовувала вривчасті шифрові прикази. До них вривалися інколи і голоси інших закордонних стацій. В сувору ґрандіозність римськости приказів вдирались співи співачок, неначе троянди, кинені під ноги героя, або весняне ладкання русалок на річних розіграх. Це в розбурхані вали гірської повені вливався низинний струмочок, плюскаючи збиточливими хвилями.

До льоху вповзали хильцем звязкові по прикази. Вони плазували, як вовки по здобичу, і повсчому світили своїми сліпаками. Всі вони непересічні: понад- і підпересічні. Останніх мало, але є і такі. Їм з очей проглядає тупа відданість і жорстокість, вони незвичайні і своєю неохайністю та розхрістаністю, їх черепи занизькі або зависокі, риси обличчя негармонійні, щоки роздуті, малпоїдні руки в волохатих во-

Нові українсько-німецькі слівники

При кінці минулого року появилися аж три дуже цінні й потрібні українсько-німецькі слівники, а саме:

1. Deutsch - ukrainisches Taschenwörterbuch. Im Auftrage des Ukrainischen Wissenschaftlichen Instituts in Berlin. Bearbeitet von Hanna Nakonetschna, 1939, Otto Harrasowitz, Leipzig, 12⁰, Ст. 175; 2. Johann Ilnytzkyj-Zankowytsch, Oberlt. a. D. der ukrainischen Armee: Deutsches und Ukrainisches Militärwörterbuch. Berlin 1939, Verlag Bernard & Graefe, Berlin, 16⁰ Ст. 504 і 3. його Deutsches und Ukrainisches Fliegerwörterbuch, 16⁰ Ст. 205.

Завдання першого слівника, що його опрацювала Ганна Наконечна з доруки Українського Наукового Інституту в Берліні, є зібрати найконечніші вислови щоденного життя і подати їх в українському перекладі. У вступних заввагах слушно стверджує авторка, що дотеперішні німецько - українські слівники перестарілі, чи розпродані, або недоступні й тому бажає вона своїм слівником заспокоїти цю недостачу. Цей слівник творить перший ступінь до більшого кишенькового німецько - українського слівника, що його авторка приготовлює до друку.

Багато висловів модерного життя виступає тут уперше в німецько - українському протиставленні й тому авторка мусіла творити деякі цілком нові для української мови вислови, напр.: Entwarnungssignal — підтривбжне гасло, Rolltreppe — котілка, Reissverschluss — засмичка, Teewärmer чаєрійка, Verkehrsampel — світловий руховказ. Прийняття або відкинення цих новотворів у практичному вжиткванні виказе, чи вони створені згідно з духом української мови.

У дуже прозорій та приступно й ясно написаній граматичній частині (ст. VIII—XXII) подає авторка м. ін. дуже влучні фонетичні завваги до української вимови та незвичайно прогляді табелі української словозміни.

Коротко кажучи, цей слівник опрацьований і виданий дуже совісно й дбайливо з кожного погляду, а зазначені скрізь наголоси ще більше підносять його вартість.

Німецький правопис найновіший на підставі: Der Grosse Duden, Leipzig 1937, український правопис т. зв. академічний. Ціна слівника 6 нім. марок і замовляти його можна в Укр. Видавництві в Кракові.

Слівники І. Ільницького-Занковича — це перші того роду праці в українській лексикографії. Кожний з них складається з двох частин: одної німецько-української та другої — українсько - німецької. Військовий слівник містить близько 40.000 слів в обидвох частинах, летунський приблизно 20.000 слів.

Слівники І. Ільницького-Занковича — це незвичайна поява. Вони опрацьовані дуже солідно, видані у прегарній зовнішній формі й вони необхідні кожному, хто цікавиться військовою справою. Формат кишеньковий, дуже вигідний. Ціна військового слівника 6,80 нім. марок, летунського 4,50 нім. марок.

Багатий та дуже інтересний зміст цих останніх слівників вимагає окремого, докладнішого обговорення.

І. Зілинський.

Як то у Володаві

Невеличке повітове місто. Дрібні вулиці та скромний обсяг далиб йому скоріше назву містечка, але функціональне значення в повіті давно вже вирішило його авторитет. Отже повітове місто Володава. Топографія проста; місце розположення загально відоме, хоч дехто з нових учителів щиро признався, що вперше відкрив цей город на мапі. Лежить він над самим Бугом, якраз посередині лінії Холм—Біла. З міста вибігають в кількох напрямках шоси (на Холм, Люблин) і тракти, а від залізниці ділить Володаву віддаль трьох кільометрів. Стара стація лишилася за Бугом, а та, що її збудували німецькі сапери, має тепер цілком іншу назву, а саме »Буг«. — Місто Володава пробує з великими труднощами українізуватися. Свідомих українців тут дуже мало; інші т. зв. »перекінчики« — це характеристичний продукт важких національних антагонізмів, яких тереном була і є ця наша земля. Решта населення — це жиди й поляки. Польський шовінізм дає нерідко про себе знати. Невеселий образ міста, що його єдиною прикрасою є — памятник Костюшка.

Та шкільна молодь, що оживлює тепер Володаву, дивиться в майбутнє ясніше. Треба вірити, що вона скоро візьме на себе ввесь тягар національного освідомлення. Вони вже тепер знають, що Костюшко був нащадком козацького старшини; вони вже тепер важуть у своїх молодечих уявах, кільки то українських сил поглинула чужа культура. Як можуть бути байдужі юнаки, що проходять кілька разів денно попри памятник Костюшка? Як має не рости бунтарський дух, коли з височини, на якій стоїть прекрасна церква, видніють широкі княжі луги, коли похилений шувар так нагадує »ковиль« зі »Слова о полку

локах. Вони просто лантухи мязів або кістяки з обвислою шкурою, та в них неспокійно палає полумясте життя.

Коли входять, тоді Олесь завжди щось хватає до руки, щоб з ними не витатися, або просто обертається спиною. Вони прозивають його згірдливим

п а н,

він гнівно кидає про них при них

б а н д и т и.

З початку питався Олесь розгубленим зором Юрія й Юліяна, що це значить, що такі типи їх оточують, щораз голосніше протестував, раз навіть заломив долоні:

— Святу справу осквернюють безбожні руки.

Але Юліян вибурхнув довгим гістеричним сміхом, що морозом проймив кості:

— Великої справи ніколи не збрудять чорні руки, бо вони замалі.

— Вони вистарчальні, щоб хоч подряпати легенду.

І знову довгий гістеричний сміх. (Ох, звідкіля брав Юліян того сухого сміху, як шипіння гадюки, просто сатанського сміху, він — такий акуратний у своїй поведінці:)

— Легенда! Наша ціль наїжити околицю вістрями ножів, щоб вони розтинали боки армій.

Олесь серед змовників — трагічне непорозуміння: зустріч рожевої романтики з брудними буднями життя. Хвилеве напруження викликало в нього чин, що своєю силою перевищив його самого, чин пропхав його до штабу і тут розчавлював своїм тягарем. У штабі треба заступити неопановані відрухи безоглядною послідовністю, що випливає з конечности положення — математична послідовність стратегічних плянів.

Сьогоднішнє засідання отвирає Юліян, розшифрувавши депешу.

— На недалекій стації стоїть з амуніцією поїзд, за кілька годин мають надіхати втікачі з прифронтової смуги. Пересуненням семафору можнаб спричинити зудар і — — — катастрофу. Прошу забирати слово, бо завдання треба виконати негайно.

Юрій голосно:

— Завдання ясне, в мене ж і відповідно меткий хлопець для нього.

Олесь несміливо мнеться:

— В поїзді багато жінок й дітей.

Юліян у реготі:

— Ти хочеш вилускати, вибраковуючи, щонебудь у найжорстокішій боротьбі, що сьогодні ведеться? І зможеш? Ха, ха, ха!— Він обжирався своїм сухим сміхом, доки цей не перейшов у кашель, а кашель запхався в живіт і там дусився.

— Я не можу згодитися на таке душогубство, це незгідне з моїми переконаннями.

— Він не може згодитися на душогубство! До чогось іншого ми себе покликали? Ми на війні, мій пане, а на війні, як — — на війні. Та мені нецікаві переконання лірострунного поета Олеся, тільки його плян, як блакитного штабовця.

— Світе, подивися на тих двох людей! В кожному з них скалить зуби кровожадний тигр та ще кілька інших хижаків.

Юліян подивився зпід лоба на Олеся та його холодне обличчя дивно підозріле: скаженина пінилася під камяною маскою в дивній сполуці суперечностей — зимний рахунок і полумінна пристрасть, що погорджує небезпекою, людьми і всіми справами окрім одної, своєї гри, в якій бореться і перемагає без гніву.

— Я не почуваю жадної насолоди при розливі крови і з приємністю зрікся б його, якщо вороги вреклися б своєї цілі, суперечної з нашою. Але вони цього не хотять чинити, вона гине разом з їх кровью, тимто почім її до останньої краплі.

— Навіть жінок і дітей?

Як пірнаста стріла пронизують Юрія слова Олеся. Він завжди перший до скорого чину, без надуми і тонких розумувань, він знає свій обовязок і виконує його в люті і шалі. Хиткість застиджує його.

— Наш цілий край зруйнований, сотні наших жінок замучені або знасилувані, різною смертю вибили десятки тисяч наших дітей, як мухи, і ти можеш ставати в обороні чужих, забуваючи про своїх? Мусить істнувати, до чорта, якась рівновага: за одну смерть хай іде така сама друга.

— Ми мусимо бути шляхетніші, ніж наші вороги.

Юліян вибухає нервовим божевільним сміхом. Слова Олеся не переконують, але той сміх викликує обридження до всього і сумніви.

Чи істнує справді якась шляхетність? — думає Юрій. Немов крізь сон бачить він картини, колись дорогі, згодом байдужі, а ще опісля — — він їх взагалі перестав бачити. Він не вирікся їх, вони просто зникли, їх стерли нові події. — Ох, ні, ні, геть сумніви! Хай істнують справи і позашляхетні, що зміцнювалиб наше життя.

— Ух, канібали, канібали, — вибухає Олесь.

Юрій дістає удар у голову вибухом Олеся, неначе відломком гранати. Думає: — Чи справді він канібал? Ах, ні, він не канібал, але він і не колишній Юрій, він — блакитний штабовець.

— Я, здається через ціле життя не скажу розумнішого слова: бережімо почуття міри...

— Дуже можливо, — впадає в той сам тон Юліян. — Але якою мірою хочеш ти міряти? Карлики і велити вживають інших мір. Та й однакова міра оцінюється інакше: своїм вислідом, придатним до нових помірів. Я боюся, що вислід твоєї міри до нічого не придатний, хіба до нашої домовини, але до неї мені ще не спішно.

Ігоря«, а притемрені байраки — гаряче дихання татарських коней? І дійсно над Холмщиною печать духа княжої доби. Вона затаєно висить над просторами, вона оживлює скостенілі мовні архаїзми, вона дивиться з очей збунтованого селянина, вона пробивається крізь усмішки веселих учнів і учениць. Ніде так не відчувається приявність давнього, як на ланах Володавщини. І тому саме, можливо, шкільна молодь з таким ентузіязмом накреслює шляхи Ярослава Мудрого, що ними ганебної памяти Святополк з Болеславом Хробрим утікали. Тому саме відживають у своїй історичній традиції такі місцевости як Угруськ, місце княжої переправи через Буг, Берестъ, Дорогичин та інші. Це загальне піднесення, що сягає своїм початком ледве до скитських племен і тягнеться через княжу добу, щоб вибухати за Хмельниччини, Шведчини і Коліївщини закреслює дивний лук і своєю вагою вмонтовується в нинішні часи. І тепер вже навіть напівосвідомлені відчувають цю потребу видовження лінії українського лицарського духа. Вичувається це в колядках і народніх та національних піснях і в імпрезах на честь моментів минулого. Пробивається з очей і облич, виповнених дивним вогнем чи ревною сльозою. Видно це також з небувалого голоду на українську книжку. Цілий повіт простягає руки до Володави, а вона не в силі так швидко обслужити голодні душі. Вона передає алярм далі, до більших центрів видавничого руху, бо ті книжки, що їх з великим зусиллям перебрано з різних місцевостей, конче потрібні для шкільної молоді. А шкільна молодь Володави не дармує, як польська з »частоколами« (цигарками) в зубах. Вона пильно береться до діла, а заспокоєння своє знаходиться в тійже книжці. Довго світиться щовечора у вікнах української бурси, а над містом мовчать зимові, темні ночі. Часом десь гряне вистріл над Бугом, часом рефлектор кине смугу на холмське роздолля, а часом вилетить угору тривожна, мов сполоханий птах, ракета і розсиплеться фіолетовим дощем... У такі глухі й темні ночі володавська шкільна молодь здобуває — світло...

С. Нуквит.

Холмська народня ноша

Вірування, звичаї, право й одяг холмщака вяжеться нерозривно з землею, на якій він жив спочатку, як вільний, а потім закріпощений панськими правами.

Одяг - ноша походив виключно з льону, конопель, соломи, овець, коней і коров. Цілий одяг виробляли дома: сіяли лен і коноплі, обробляли прядиво, пряли нитки, робили полотно в різних відмінах і з того шили сорочки, ногавиці, спідниці, запаски, робили хустки, онучки, фіранки, рушники, пошивки, пішви, обруси, плахти, рантухи, підшивки. Зі соломи — з житніх і пшеничних дудиць робили капелюхи. З овечої вовни робили сукно, шили сукмани, сукманки, куртики, холошні, рукавиці, з овечих скірок кожухи, кожушки, шапки, рукавиці, а з коровячих і кінських шкір виправляли простий ремінь (в Тишівцях) і робили прості чоботи — »тишувени«, а далі пасові чоботи.

Так було за панщини і по панщині, за »вуниї« і по »вуниї«.

Одначе з часом селяни почали менше випасати овець, менше сіяти льону і конопель,а за те більше купували фабричні речі і тандитні вбрання. Старий самодільний одяг помалу почав забуватися. Хоч самоділів є ще багато, але цього з зовнішнього одягу не видно, бо зверха все є міське. Лише старі, статочні господарі носять сукмани, капелюхи зі соломи: старі господині вбираються у вишивані сорочки з викладаним ковніром, в сукмани, куртики, а в мешканнях стрічаємо теж пошивки, плахти з льону — білля »лінє« — решта це тандита.

(Продовження буде)

Ф. Герасимюк.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБОК.

У поезії Сергія Кушніренка (»Літературно-науковий додаток« до ч. 7 »Краківських Вістей«) вкралися підчас друку такі прикрі похибки:

Остання стрічка четвертої строфи вигладає не:
»Шляхів козацьких з Кафи чи Синопу...«,
а
»Шляхів козацьких з Кафи і Синопу...«
а

Знову ж перша стрічка пятої строфи звучить не:
»Задивлені в дні золоті й криваві —«
а
»Задивлена в дні золоті й криваві—«.

За цей недогляд просимо в Автора вибачення.

Сипіння Юліяна нагло кінчилося, немов би згасилося або урвалося.

— Є різні міри? Не знаю, але почуваю, що є всяка кров: одна не безслідно спливає, вона на завжди приліплюється до рук.

— Найбільше крови проливається в лагідних війнах, бо вони тривають без кінця. Щоб війна була справді малокровна, мусить бути жорстока, аж звірська, як це ти сказав би. Та навіщо стільки балачок? Ставлю внесок під голосування...

— Чекай ще...

— Хто за? Я...

Юрко:

— Я.

Олесь кидається в кут і вихилює пляшку горілки, одним ударом вибиває корок і—

— Пращай, розуме, завтра побачимося.

Випиває цілу пляшку, не відриваючись, відразу страшенно блідне і паде без памяті додолу.

Юліян з погордою дивився на Олеся:

— Я не думав, щоб було можливе і таке вотум сепаратум там, де його не може бути. Рішення перейшло одноголосно, справа закінчена.

Але для Юрка вона не скінчилася, нагадуючи, що десь далеко і його брат виждає на сьогоднішню годину та певно з утікачами поспішає з чужої области до рідної країни, щоб у ній чином засвідчити свою любов.

— Та чи з соток поїздів мусить він саме тим одним їхати? — питає себе самого і похилює голову зажурений.

— Ох, моя проклята похопність до діла без належної розваги, — картає себе самого і похиляє ще нижче свою голову в засоромленні.

— Сотні жінок і дітей кинути як гекатомбу — це все в порядку, але і свойого брата?

Брат дивиться на нього зажуреним зором, як живий докір: за свою смерть, чи може за його розсіяність?

— А може уневажнити постанову? Принайменше відсунути її виконання? — Нагадується неможливий сміх Юліяна, той сухий сатанський сміх.

Тьма, а на тлі тьми в світляному ореолі зажурно киває головою брат, як живий докір: за свою смерть, чи за його розсіяність?

— Чому саме тим поїздом має він їхати? — потішає себе, що небавом розвіються сумніви. — Це те ж саме, що не йти попід мур, бо може злетіти цегла.

Юрко кидається і собі до кута, хватає пляшку, вибиває корок і хижо її випиває. Одним душком. Коли пляшка висихає серед пожадливих булькотів, з брязкотом паде на долівку і розбивається. Але Юрко не валиться з ніг, як Олесь, навіть не затрачує повноти свідомости, навпаки, вона поширюється, а в ній цілі хороводи розбавлених людей.

— Далі, далі, далі...

Очі Юліяна загострюються і впялюються в нього. Зимні очі в зимній грозі. Вони загрозливо питають:

— І ти також починаєш божеволіти?

— Але ж ні, я дожидаю, коли з хороводу вилониться мій брат.

Хоровід розтягається до неможливости, але з нього не виринає постать брата. Юрій підносить до чола руки і бачить їх у червоному кольорі.

— Хіба ж я вже згрішив, що до моїх рук прилипла кров?

Починає їх терти, але вони ще більше червоніють, неначе вимачані в застиглій крови.

— Пусте, ти задумав стерти цеглу з рук, їх треба вимити, — промовив голос Юліяна.

Напружене шукання душі скінчилося. Юрка огорнула веселість і він підніс руки догори, танцюючи довкола льоху. Юліян проникливо міряв його:

— Чи ж би слова Олеся так поділали на тебе? Цегла, чи кров — що тебе це обходить? Слабі коряться законам, сильні творять їх і самі ламають залежно від потреби.

Юрка огортало отупіння. Він вигасав, як вигасає буря, щоб колись знову вибухнути, і заздростив отим друзям, бо один— той витесаний з ґраніту, з очима в зимній грозі — був здатний до всього і залишався спокійний, навіть другий — той з розпятим серцем на павутині нервів — він був суцільний, тільки він у цій трійці бився між двома берегами в дикій розігрі з собою, підмулюючи раз цей, раз той бік.

Хоровід образів вилинювався. Його заступив хоровід діб. І плили доби за добами і росло переконання, що чоловік визначує вартість своїм вчинкам, вони ж самі для себе нічого не значать.

Юліян полишився в фабриці, щоб видати останні прикази, Юрій вийшов в рожевий ранок.

На заході глухо гули гармати, на сході вибухали бомби, як розломи залізних плит. Повітря стрясалося, а в ньому маєстатично пролітали ключі голубих голубів, виблискуючи сріблистими головами і воркуючи трагічно та тривожно. Лети відбувалися, неначе на кпини і глум. Голуби знизувалися, трохи не торкалися крилами землі, маяли хоругвами, щоб відігнати пастушків від рейок і залишали за собою розломи залізних плит, дими, що ригали до неба, і вогнисті язики.

Так мусіли літати літаки над Абісинією, бо і тут в людей повна безрадність, оголомшення і ломання рук.

Нема виходу. Куди не втікаєш, всюди натрапиш на запору з вогню і заліза, скроплювані оливяним градом.

Протилетунські гармати гавкають, як пси, що здихають.

Врешті мовкнуть перед фатальністю.

Юрка захоплює стихія:

— Долити оливи, хай вогнистий крик підноситься і не вгаває.

(Кінець буде)

Воєнні комунікати з північного фронту

— Комунікат ленінградської воєнної округи з 5. лютого подає: На фронті відбувається розвідча акція й артилерійська перестрілка. На північ від озера Ладоґа сутички передніх стеж. Совітське летунство перевело розвідчі лети.

Фінляндський комунікат повідомляє з 5. лютого ц. р.: Щоби протиставитись наступові совітської панцирної зброї фінляндські війська змінили свої становища на Карельському півострові. Фінляндці відбили совітські наступи і завдали противникові сильні втрати. В північно-східньому напрямі від озера Ладоґа вдалося фінляндцям відтяти меншим совітським відділам получення зі запіллям. На півночі в околиці Кумо фінляндці відбили наступ сибірських лещетарських відділів.

Нові жертви невтральних

Бельґійський корабель »Емінан« (700 тон містоти) затонув коло англійських берегів. Залогу з 11 осіб врятовано. Голяндський корабель-цистерна »Геронія« наїхав на англійську міну. Вибух міни заподіяв поважні шкоди. Інший корабель »Лятрата« (5.850 тон містоти) наїхав також на міну, що його сильно ушкодила. Кораблеві грозить затоплення. Норвежський корабель »Сеґовія« (1.387 тон містоти) в дорозі з Портуґалії до Норвеґії мабуть затонув. Від 20. січня нема про корабель ніякої вістки. Грецький корабель »Попі« (1.500 тон містоти) загинув без сліду. 40 днів нема від нього вістки. Він віз цитрини до Англії.

На Північному Морю затонув норвежський корабель »Темпо Осльо«. При кінці минулого тижня затонув грецький корабель »Кераміяй« (5.085 тон містоти).

На данському кораблі »Карен« (330 тон містоти), що був вже недалеко англійського порту повстала пожежа. Два моряки згоріли, решту врятовано.

Естонський корабель »Ану« (1421 тон містоти) наїхав мин. тижня на міну коло берегів Англії. Із залоги 12 осіб, 6 згинуло, решту врятовано. Бельґійський корабель »Шарль« (516 тон містоти) пропав без сліди. Норвежський корабель »Фльорес« (400 тон містоти) що віз залізо до Англії, затонув коло англійських берегів. Вся залога згинула. Причиною катастрофи був зудар з »пісковою лавою«.

—о—

Втрати на морі зростають

з кожним днем

— Британійський мінолов »Сфінкс« (875 тон містоти) затонув. Це один з найновіших кораблів того типу і був озброєний наймодернішою зброєю. 54 особи з залоги згинуло підчас катастрофи. Британійський корабель »Портлет« (1.064 тони містоти), наїхав на Північному Морю на міну й теж затонув. Лише 9 людей з залоги залишилися при життю. Британійська адміралїція повідомляє, що про корабель »Потічеля« (4.751 тон містоти) нема ніякої вістки.

Великий англійський транспортовий корабель »Біверберн« (9874 тон містоти!), що плив під конвоєм воєнних кораблів з Канади до Англії, затонув від німецької торпеди недалеко берегів Англії. »Біверберн« був одним з найкращих і найскоріших англійських транспортових кораблів. Це одна із найболючіших втрат Англії від початку війни. -- 78 осіб із залоги вдалося врятувати.

Англійський корабель »Ерон Ретвен«, що його тяжко ушкодили минулого тижня німецькі летунські бомби затонув. Інший британійський корабель »Кілдейл« теж затонув від німецьких летунських бомб. 6 осіб із залоги згинуло. Англійський транспортовий корабель »Менстер« (4.300 тон містоти) затонув від вибуху. 200 людей залоги врятовано. Британійський панцирний корабель »Брайтіш Кунсілор« (7.048 тон містоти) наїхав на Північному Морю на міну і затонув. Залогу із 47 осіб врятував інший корабель.

Смерть кружить довкола берегів Англії

= В останніх днях німецькі літаки затопили ще два англійські кораблі »Роял Крю« (4.364 тон містоти) і нафтовий корабель - цистерну »Веклайт« (5.026 тон містоти). Голяндський корабель »Ріян« вирятував знову 18 осіб із залоги англійського корабля »Гайвей« (1.178 тон містоти), що його затопив біля англійських побереж німецький бомбовик.

Норвежський корабель »Фінґаль« (2.137 тон містоти) затонув в дорозі з Норвеґії до Ірляндії внаслідок експльозії в машинах. Цілу залогу із 11 осіб врятовано. Інший норвежський корабель »Скуде« затонув недалеко берегів Англії зударившись із одним затопленим кораблем. 11 осіб із його залоги вирятував бельґійський пароплав »Емінан«, що пізніше сам затонув (гл. в горі).

Данський корабель »Відер« (1.353 тони містоти) в дорозі з Англії до Данії наїхав на міну. З 23 осіб залоги 8 врятував другий корабель, що плив із ним. Решта залоги, між ними й капітан затонули. 30-го січня затонули два інші данські кораблі, а саме: »Англія« (2.319 тон містоти) і »Фредесборґ« (2.094 тон містоти). Оба вони їхали до Англії. На одному з них втопився данський віцеконзуль у Кірквел.

Грецький корабель »Адамітіос Пітіс« (4.000 тон містоти) затонув на західнім побережжі Англії. Залогу з 28 осіб вирятовано.

Шведський корабель »Фрам« затонув на Північному Морі внаслідок вибуху. 19 осіб згинуло, 5 членів залоги вирятував інший корабель і перевіз їх до одного шкотського порту. »Фрам« відбував подорож до Англії.

З Голяндії повідомляють: 5 корабл., 3 англійські і 2 французькі, що мали прибути до Ріо де Жанейро в Бразилії, ще перед двома тижнями, досі там не прибули. Є це французькі кораблі »Жамек« (10.330 тон містоти), »Круа« (9.975 тон містоти) та англійські »Гайленд Пейтріот« (14.172 тони містоти), »Гайленд Монак« (14.139 тони містоти) і »Андалюзія Стар« (14.943 тони містоти).

—о—

Короткі вістки

= Новий начальний вожд збройних сил Голяндії. Дотеперішний начальний вожд голяндської армії й маринарки ґен. І. Г. Рейднерс уступив на власне бажання з військової служби. Новим начальним вождом збройних сил Голяндії призначено ґен. поручника Г. Г. Вінкельмана.

= Найвища Рада Оборони Італії зійшлася. В четвер минулого тижня зібралася — як щороку — під головуванням Мусолінія Найвища Рада Оборони Італії, на своє засідання, щоб нарадитись над положенням Італії в сучасний неспокійний момент.

= Горді кораблі - великани бояться виплисти на море. Слава англійської торговельної фльоти, корабель »Кен Мері« та французький корабель » Нормандія« — два найбільші кораблі світа стоять безчинно в ню-йорській пристані. Страх перед німецькими підводними суднами та літаками не дозволяє їм вернутись до батьківщини. Стоїть там теж безділно корабель »Мавретанія«.

= Бойкот англійських товарів у Китаю. Китайські часописи у провінції Шанту візвали населення до бойкоту англійських товарів. В ріжних містах і селах члени протианґлійських бойкотових комітетів поконфіскували у крамницях англійські товари і роздали їх на публичній ліцитації.

= Японія далі не вдоволена, що англійці звільнили лише 9-ох з поміж 21 арештованих німців на японському кораблі »Асама Мару«. Японія домагається звільнення решти арештованих, що перебувають у вязниці в Гон-Кон.

= 44 б. комуністичних провідників перед француським судом. По 4-ох місяцях слідства французька воєнна прокуратура зладила акт обвинувачення проти 44-ох б. комуністичних послів. 44-ом обвинуваченим грозить кара вязниці від 1 до 5 літ. Проти дальших 9 послів, які втікли, зладять акт обвинувачення за державну зраду.

= Нова совітсько - японська конференція, яка зібралась в Харбіні, перервала свою роботу. Одначе в найкоротшому часі має зібратися нова велика конференція, що її завданням буде розвязати всі спірні совітсько - японські й совітсько - манджурські справи.

=Ревізія у совітському бюрі у Парижі. Совітська агенція »ТАСС« повідомляє, що 5. лютого ц. р. **французька поліція перевела ревізію в бюрах совітської торговельної місії у Парижі.**

Совітський амбасадор у Парижі Суріч, одержавши вістку про цей факт, негайно вислав до згаданого бюра двох представників амбасади, щоби ті наказали французькій поліції **негайно звернути забрані підчас ревізії всі документи та й покинути бюра.** Водночас амб. Суріч склав француському урядові з того приводу гострий протест.

= Японці наступають дальше на китайські війська. На полудневому фронті в Китаю японські війська повели минулого тижня дуже сильний наступ на китайську 200.000 армію у провінції Кван-сі та окружили її. Серед китайців повстав переполох по безнастанних японських бомбових налетах. В гірських околицях йдуть дальше завзяті бої.

= В Англії зростає постійно безробіття. У січні число безробітних в Англії зросло на 157.371 осіб і сягає тепер до 1,518.896. Серед безробітних, яких зареєстрували в останньому часі, 170.000 припадає на будівельний промисл і хліборобство.

= »Мусимо видобутися із сітей війни« — заявив журналістам б. президент Злучених Держав Гувер, вказуючи на змагання Англії та Франції втягнути Америку до війни.

=Індійці нападають на англійців. В індійській провінції Банан населення напало на 3 військові самоходи. Двох англійців вбито. Заворушення поширюються також в північних Індіях.

—о—

Боротьба з невидимим ворогом

Найстрашніший той ворог, якого не можемо розпізнати, себто, невидний ворог. Таким ворогом були для Анґлії у світовій війні та є тепер німецькі підводні судна

Підчас світової війни підводні судна не були ще усіми випробуваною, відомою зброєю. Ніхто не міг собі уявити, яку велитенську ролю прийдеться їм відограти в історії воєн. Німеччина перша вжила їх на ширшу мірку до боротьби з морськими силами Анґлії. І німецькі підводні судна далися їй добре в знаки. Вони непомітним наскоком затоплювали анґлійські воєнні кораблі, сіяли між ворожою фльотою непевність, змушували її до безділля. Дальше німецькі підводні судна затоплювали навантажені необхідними для Анґлії сирівцями торговельні кораблі. Таким чином позбавляли Анґлію засобів для ведення війни, себто переводили також морську бльокаду Анґлії, якою вона зі свого боку хотіла поконати Німеччину. Тих самих метод, лише з більшим успіхом — бо на поміч прийшло могутнє летунство — вживає Німеччина і в цій війні.

Як німецькі підводні судна заатакували анґлійські торговельні кораблі — анґлійці відразу зрозуміли, що тим разом прийшов удар в їх найслабше місце. Попсувати чи й перервати Анґлії звязок з її кольоніями, джерелом всяких сирівців і багацтв, це означає її смерть.

ПІД ГРАДОМ ВОДНИХ БОМБ.

З метою оборони Анґлія почала будувати велику кількість стежних кораблів і мисливських підводних суден. Це були переважно плиткі та скоробіжні судна, узброєні крім легких гармат головно водними бомбами. Водні бомби це були великі й тяжкі розривні кулі, що їх просто з чердака цих суден скидалося близько чи над підводним судном. Ці бомби не вибухали на поверхні води. Вони занурювались у воду і при допомозі відповідного реґулятора їх наставляли на відповідну глибину, прим. 10, 15, 20 метрів або й глибше, щоб вони розривались можливо як найближче підводного судна.

Отже якщо анґлійці припадково викрили положення підводного судна, плили на своїх скорих стежних суднах з найбільшою силою в його напрямі і скидали понад ним 6 до 10 таких бомб одну за другою. За цим першим судном плило під прямим кутом чергове судно і скидало новий ряд бомб і т. д. Під таким градом бомб підводне судно мусіло продовжувати свою плавбу. Найбільша небезпека була тоді, коли бомба влучила у збірник нафти. Нафта випливала негайно на поверхню води і ворог міг в той спосіб докладно означити положення й дорогу підводного судна і на нього із збільшеною силою повести наступ аж до його затоплення.

Щоб загородити німецьким підводним суднам доступ до анґлійських пристаней анґлійці закладали під водою цілий перстень мін довкола анґлійських берегів. Ці міни були заякорені (прикріплені на линвах до дна моря) на 20 метрів під водою, а то й глибше. Коли підводне судно наїхало на таку міну, вона вибухала, розривалась і нищила його. Але цей засіб оборони показався невистарчаючим.

СІТИ — НЕВОДИ І ПІДСЛУХОВІ ПРИЛАДИ.

Тоді анґлійці почали закладати довкола своїх пристаней дротяні сіти-неводи. — Такі сіти розтягали вони опісля також між двома або й більше великими панцирними кораблями-кружляками. В той спосіб хотіли вони виловлювати підводні судна неначе рибаки рибу. Якщо підводне судно необачно віхало в таку сітку, шруба і інші частини замотувалися, псувалися і воно мусіло або тонути, або випливати на поверхню. Над водою слабо опанцирене підводне судно звичайно програвало бій під сильним обстрілом морських гармат кружляків. Один цільний гарматній стріл внеможливлював йому плавбу під водою і судно мусіло тонути. Найкращою оборонною зброєю підводного судна є гладка поверхня моря. Його першим завданням є укритись перед сильнішим ворогом під його поверхнею і тоді завдавати ворогові наглі удари.

Вкінці анґлійці були змушені до ще дальших засобів обережности перед відважними німецькими підводними нападами. Вони обвели ціле анґлійське побережжа підводними підслуховими апаратами. Кожний з таких апаратів, в означеній віддалі від берега заякорували під водою. — Крім цього лучили його підводним каблем-телефоном з підслуховою централею на анґлійському побережжі. Якщо зближалось підводне судно, то ці підслухові апарати відбирали шум його моторів і самочинно алярмували про це централю. На основі алярмів цих апаратів централя устійнювала місце побуту підводного судна і негайно повідомляла про це власні стежні судна. Ці випливали у великій кількости на означене місце, щоб водними бомбами знищити підводне судно або його прогнати. Німці спершу були заскочені цими підслухами, але швидко відгадали в чому справа Пізніше анґлійці вивінували такими підслуховими приладами навіть свої кораблі. — Мали з цього таку користь, що коли прилади сиґналізували зближення невидимого ворога під водою могли рятуватись втечею.

ШТУЧНЕ СОНЦЕ В НОЧІ.

Головним завданням анґлійців підчас минулої війни було не перепустити німецьких кораблів і підводних суден через канал Ля Манш на Атлянтійський Океан. З цією метою, крім всіх згаданих забезпек, анґлійці розставляли наповперек цього проливу від анґлійської пристані Довер по французьку пристань Кале свої кружляки з маґнезійними вогнями. В ночі на морі видно було мов у день. Це мало бути перешкодою, щоб в нічній темноті не продирались німецькі кораблі на Атлянтійський Океан і не нищили получення між Анґією, Францією і їхніми кольоніями. Одначе як знаємо й це мало помагало Німецькі панцирники та підводні судна таки продерлись на отверті води Океану і вславились не аби якими подвигами.

Тоді Анґлія хопилась ще одного розпучливого способу боротьби. Вона уплянувала заблькувати самі німецькі пристані. Обдуманими й сміливими атаками кількох великих панцирників, призначених заздалегідь на загладу, вона напала на пристані флядрійського побережжа — Остенду й Цебріґе і намагалась затопленням своїх панцирників заблькувати вїзд до пристані. В такому випадку виїзд німецьких кораблів бувби на деякий час внеможливлений, бо затоплений корабель не так легко усунити, щоб зробити вільний прохід. Не зважаючи на велику відвагу й жертви і цей плян не вдався. Осталися єдиним засобом дальшої оборони перед німецькими підводними суднами — підводні міни. Анґлійці їх не жалували. В часі минулої світової війни анґлійці заложили в Північному Морі коло 9 міліонів мін.

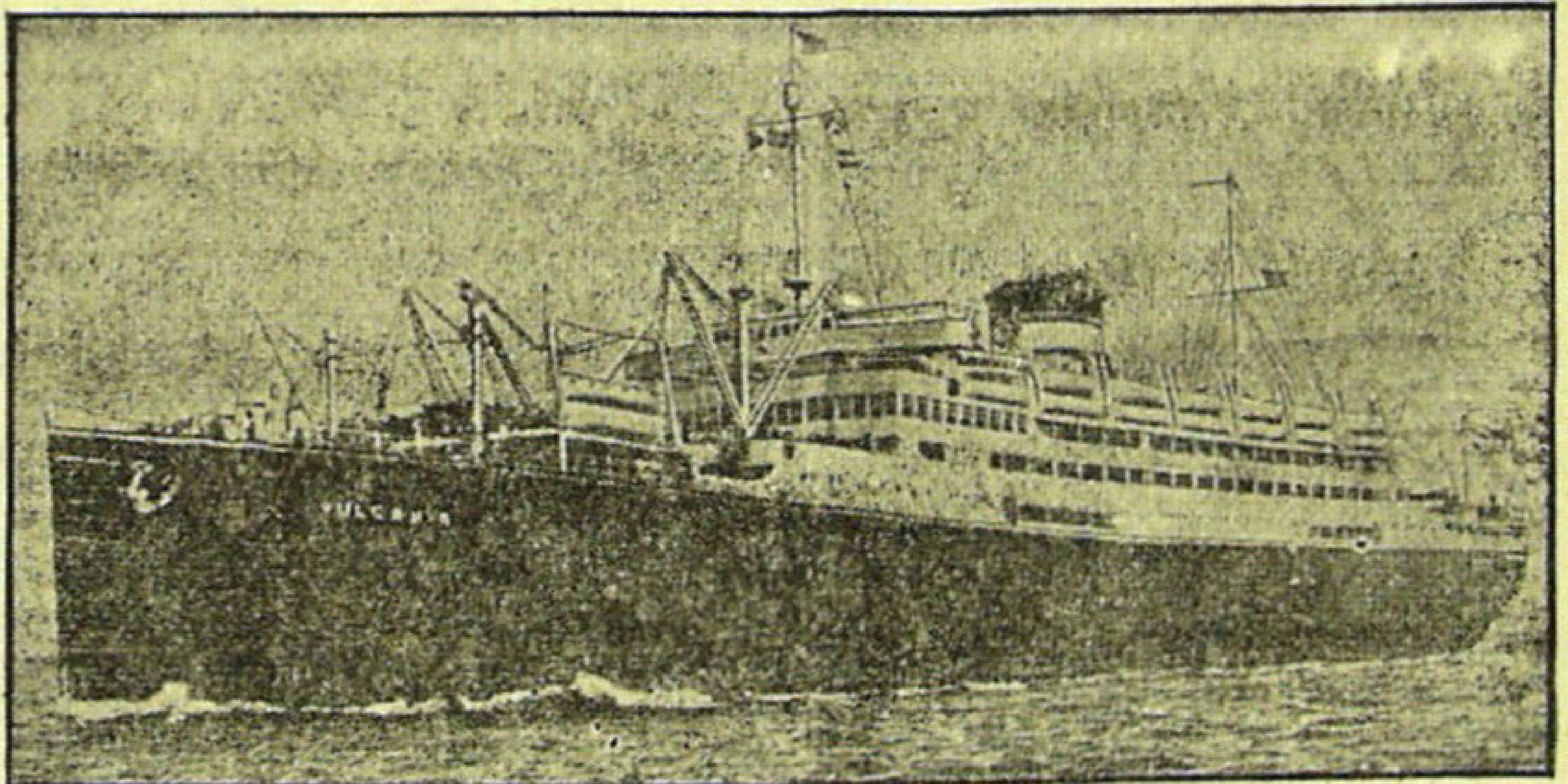
СТЕЖНІ СУДНА.

Колиж всі ці засоби не давали бажаного успіху, бо ні не вдалось загородити німецьким підводним суднам дороги до отвертого моря, ні запевнити безпеки поодиноким воєнним і торговельним кораблям — тоді анґлійці вернулися до старого, випробуваного способу, що його стосують також сьогодні: супровідних ескорт. По великих втратах Анґлія рішила не пустити самого в дорогу ні одного воєнного, ні торговельного корабля. Кожному із них вона призначувала для забезпеки ряд стежних і підводних мисливських суден для ескорти. Одначе тому, що не мала їх тоді багато і не могла дати ескорти кожному зокрема, поступала також в той спосіб, що ставила чи то у пристані чи на отвертому морі певну кількість кораблів разом, які плили гуртом, кривою, зикзакуватою лінією. Ці кораблі були окружені сильним перстенем стежних і мисливських підводних суден. Далеко від цієї ескадри плив кружляк (панцирний корабель), що при добрій погоді мав ще й бальон, щоб слідкувати за ворогом з широкого горизонту.

Якщо цей кружляк відкрив присутність німецького підводного судна, сиґналізував негайно ескорті торпедовців і нищильників, щоб вони її змусили завернути до втечі. За кружляком йшов довгий ряд нищильників, які — як багато швидші — окружали ескадру густим димом, щоб зробити її невидною для підводного судна. Опісля йшли перед кораблями по обох боках нищильники з великою скорістю, у віддаленні від кораблів на 200 до 300 метрів, якраз на віддаль стрілу, яка є потрібна підводному суднові, щоб заатакувати кораблі. Отже якщо б підводне судно показало понад воду свій періскоп і заки воно вспілоби вистрілити до кораблів мусіла б ескорта це завважити. За ескортою йшло знову кілька нищильників, яких завданням було знищити підводне судно водними бомбами, якщо б йому вдалось заатакувати з переду якийсь корабель і стрілом зрадити своє положення.

Але бачимо, така ескорта дає дуже мало забезпеки навіть сьогодні, коли Анґлія напевно видосконалила свої засоби оборони. Ми раз-у-раз чуємо про затоплення цілих ескадр анґлійських кораблів, які плинуть у супроводі стежних суден. Головна причина успіху в тому, що сьогодні на поміч німецьким суднам прийшла нова видосконалена до останніх меж зброя: летунство!

Але про це розкажемо іншим разом.

Такі великани падуть жертвою підводних суден.

НОВИНКИ

КАЛЄНДАР.

Лютий.

12. Понеділок — Трьох Святих
13. Второк — Кира й Івана
14. Середа — Лют. і Трифона.

Рятунковий одяг для моряків. Шведський інжинір ґр. Мернер винайшов новий рятунковий одяг для моряків на випадок корабельних катастроф. Шведська публика мала нагоду приглянутися винаходові підчас досвіду у штокгольмській пристані. Інжинір кинувся в одязі в зимну воду і довший час пливав преспокійно між кригами, з папіроскою в устах. Коли його витягнули на беріг і він зняв одяг, був сухий і зовсім не відчував холоду. Одяг є ґумовий і має спеціяльно зладжений щільний замок. Людина вдержується на поверхні завдяки тому, що одяг випханий верствою мягкої футрівки, що одночасно хоронить перед зимном.

Блискавка без грому підчас сніговії. В Литві впали великі сніги так, що північна і північно-східня частина Литви покрита сніговою поволокою, глибокою на пів метра. Дороги є завіяні снігом, комунікація здержана. Мешканці Плятеліє у північній Литві були свідками перед кількома днями цікавого явища. І так підчас коли сніг падав грубими пластинками з телеґрафічних дротів, апаратів і громозводів вискакували електричні іскри. Телефонічні апарати перестали ділати. Найцікавіше, що не чути було при цьому грому, як це звичайно буває при таких електричних виладуваннях.

Фільма про переселення німців зі Західньої України. — Міністер пропаґанди д-р Гебельс доручив віденському фільмовому виробництву виготовити фільму про переселення німців з Волині та Галичини. Виконанням фільми занявся фільмовий режісер Ґустав Уціki і поет Ґергарт Менцель. Одна ґрупа фільмових артистів виїхала вже з цією метою до Ґенерального Ґубернаторства М. ін. вона накрутить частину фільми на тлі Кракова.

— Землетрус в Анатолії триває далі. Новий сильний землетрус в турецькій Анатолії знищив два села. 45 осіб згинуло. — Крім цього є багато ранених.

— У Кракові згорів млин. Минулого понеділка вибухла пожежа у краківському млині „Зярно" і знищила зовсім головний будинок з млинськими уладженнями. Пожежа спопелила 250 сотнарів муки та 1.200 сотнарів ґрису. Вже в неділю вечором зайнялися дошки у машиновій галі, але робітники згасили негайно слабий вогонь водою. Над раном пожежа вибухла з новою силою. Причиною пожежі могли бути або недогашені в неділю вечором іскри, що по ізоляційних проводах дістались до маґазину, або звогчення водою підчас гашення вогню електричних проводів, що викликало коротку сполуку і було причиною пожежі. Влада веде слідство.

— На кару смерти засудив наглий суд у Кракові поляка-бандита Яна Малека, який в жовтні 1939 р. намагався з трьома злодіями вломатись до одної каси. Підчас арештування грабіжник відстрілювався з револьверу. Забув мабуть, що тепер не Польща та що за злодійства і грабежі німецька влада карає гостро.

— 317.000 тварин на футра мають шведи. Отже згідно з підрахунком з 30. вересня 1939 р. стан тварин на футра в шведських фармах збільшився на 100.000 в порівнанні з 1937 р. Число фарм, в яких плекають тварини на футра зросло з 650 на 5.000!

— Лави оселедців відплили на полудне. Норвежські риболови, які сподівалися цього року великих успіхів в ловлі оселедців на західніх побережах Норвеґії, вернулися розчаровані до дому. Лави оселедців відплили далеко на полудне. Це розчарування ще й тим болючіше, що таке саме нещастя стрінуло норвежських риболовів м. р.

От так собі...

Колись, по світовій війні, наші все чогось надіялися, а на привітання питали:

— Ну, і що чувати нового?

Тепер дещо змінилося і питають:

— Ну, і що д о б р о г о?

— — — — — — — — — —

Але я вчора дуже здивувався. При зустрічі один знайомий сказав:

— Потіште мене чим!...

Тільки чим? Думав я, думав і чомусь пригадалася одна пригода ще з ґімназійних часів:

Я займався тоді голубярством. Це була така манія, як скажім, до війни збирання поштових значків, або тепер трайгендерство.

Одного разу до мого голубника залетів голуб. Не з моєї вини, а одної голубки, що заманила його мабуть завдяки еротичним зловживанням.

З того і пішло. Товариш мав приятелів серед професійних голубярів т. зв »батярів« і давай шукати пімсти. Вони напали на мене у вузькій вулиці. Я втік на стрих якоїсь мурованої стайні, забарикадовуючи за собою двері. Тоді почалась облога.

І що тут діяти? — думаю. Але в очі впала мені одна цегла, що висунулась із муру. Сюди, туди, витягнув її і — бах! черев віконце... За хвилину чую крик. Попала в саму голову товариша...

Що дальше, вже не затямив, лише знаю, що противники пішли в розтіч, а я опинився в хаті.

Прикуцнув на ліжку і жду. Серце береться. Злякався, а нуж забив...

Та нараз чую під вікном не плач, а рев:

— Слухай... Дай мені що за б і і і ль...

Кинув я оком по кімнаті. Не було нічого. Аж дивлюсь на смітнику, біля печі, викинена батерійка з електричної лямпи. Вже нездала, висвічена. Підняв, здмухнув попіл і дав.

»На.« — кажу.

Товариш скривився гірко. Ще на оці й устах не засохла кров. Взяв, оглянув, подякував і... пішов.

От я пригадав тепер те усе та й кажу знайомому:

— Ваша теща залишилася там?...

— Так.

— А знаете як вона?

— Ні...

— Терпить страшенно! Спухла як коновка. Цілими ночами не спить. На зуби...

Знайомий усміхнувся і стиснув мені щиро руку на пращання:

— Ну, то всего кращого!...

Леле.

Веселий кутик

Наші діти.

Мала Марійка шкрябає щось на папері.

— Що ти робиш, Марійко? — питає мама.

— Пишу лист до Олі.

— Але-ж ти не вмієш писати.

— Нічого, Оля не вміє читати.

Непорозуміння.

Чи не могли б ви мені порадити якогось доброго адвоката?

— Ну, дуже добрим оборонцем є Гавкун, але чи це цивільна справа?

— Ні, мене підозрівають, що я вкрав штани в одного військового.

Зі спорту.

Закічення спортових змагань у Ґарміш Партенкірхен

В останному дні міжнародного тижня зимового спорту в Ґарміш-Партенкірхен прибуло на площу багато видців. Погода гарна ввесь час змагань. Також і в останньому дні змагань перемогу добули німецькі змагуни. У жіночому бігу до мети перемогла світовий мистець Крістль Кранц. У бігу мужчин добув перше місце П. Єнневейн.

Всі інші мистецтва в попередних днях теж здебільша добули німецькі змагуни. Зокрема німецькі змагуни добули почесну нагороду Фірера.

—o—

Преса-це могутня зброя

— Ресторани в Норвеґії підвищили ціну. на 15%. Дорожнеча в Норвеґії зростає щораз більше.

— Водні дороги в оковах ледів. Данські води на північ і захід від Скаґен замерзли зовсім. Лід увязнив понад 10 кораблів, на яких завантажений необхідний для населення товар. Також на полудневому і полудневo-західньому побережжі Швеції застрягло 15 кораблів. Такого грубого леду не було від памятної зими 1928/29 року.

— Ватага польських бандитів перед судом. Перед наглим судом в Лодзі відповідало 14-тьох польських бандитів за численні грабункові напади. Жертвами нападу польських бандитів було передовсім німецьке населення. Суд засудив трьох підсудних на кару смерти, кількох на важку вязницю, 2-ох увільнив від вини і кари.

— Корабель з коксом наїхав на скалу. Норвежський корабель „Бельпарейль" — (7.203 тон містоти) наїхав на підводну скалу. Залога врятувалася. Страта тимбільше дошкульна, що корабель віз до Норвеґії найбільший досі вантаж коксу з Анґлії до Норвеґії.

— Мандрівна вистава фінляндського мистецтва в Скандинавії. Вистава обіймає коло 300 творів фінляндського мистецтва. 24. лютого відкриють цю виставу в Осльо в Норвеґії, пізніше перевезуть її до Ґетебурґу (Норвеґія), а звідтіля до столиці Данії Копенгаґи і столиці Швеції Штокгольму.

— Подорожник Бирд відкрив невідомі гори в полудневих підбігунових околицях, на північний схід від прибережної стації Вальфішбай.

— Від 66 років не було в Норвеґії такого морозу. В Осльо занотували 6. лютого 23. ступні морозу. Велитенські маси леду у проливах Скаґерак і Катеґат потворили велитенські вали. Плавба неможлива. Дуже сильні морози лютують теж у Швеції.

— Гора засипала 11 домів. В еспанській місцевости Фуентес дес Касна обсунулась гора і засипала 11 домів. 19 осіб згинуло, є багато ранених.

— Остров відтятий ледами від світа. Грізні ледові вали на морю Ватер відтяли від світа голяндський остров Торшелінґ. Ледоломам не вдалось добитися до острова. Мряка унеможливлює дістатись туди навіть літакам. На острові мабуть вже зовсім бдакує населенню харчів.

— Чи прийде нарешті весна? Минулого тижня почалася внас відлига. Також в полудневій частині Голяндії почалась відлига і то доволі нагальна і тому ріки виступили з берегів. В деяких місцевостях вода залила дороги і сягає до пів метра висоти.

— Кріваве вбиство в польському селі. В селі Плуди під Варшавою сусіди господаря Пежини завважили, що на його обійстю все завмерло та від довшого часу ніхто не виходить з хати. Тому повідомили про все поліцію, яка ствердила такий стан у хаті: за столом сидів Пежина з розтороценою головою, а його доньки Валерія та Наталія лежали на землі мертві від ударів сокири. Злочинець намагався затерти сліди присипуючи трупів збіжжам. Поліція шукає за вбивником.

—o—

До Шановних Відборців „Українського Видавництва"

Повідомляємо всіх Шановних Відборців, що письменних замовлень не можемо виконувати, бо почта не приймає більших посилок. Всі дотеперішні замовлення постараємося при нагоді виконати в той спосіб, що замовлені книжки передамо до наших заступників, а ці знову передадуть Шановним Відборцям. Одночасно подаємо до відома, що книжок, образів, та шкільного приладдя не даємо до комісової продажі, тому просимо таких замовлень нам не присилати. В останньому часі богато громадян звертається до нас з різними запитами, на які ми дуже радо відповідаємо, але просимо залучувати на відповідь марку.

Всіх наших довжників просимо вирівнати дотеперішні зобовязання. Одночасно повідомляємо всіх (в цьому також наших представників), що на будуче не будемо давати товару на кредит.

—o—

З Генерал Губернаторства

Остемпльовані 100-зол. банкноти знову з обігу. Дня 1. лютого ц. р. появився розпорядок Ґенерального Ґубернатора про привернення до обороту 100-золотових банкнотів Польського Банку. 100-золотові банкноти, що мають дату 2. червня 1932 і 9. листопада 1934 є остемпльовані червоною печаткою з написом: „Generalgouvernement für die besetzten polnischen Gebiete." Напис тягнеться з лівого долішнього до правого горішнього кута. Крім того в лівому горішньому куті видно є »ґільоша« з числом »100« і два листки під згаданим числом. У правому долішньому куті видніє теж »ґільоша« з числом »100«. Остемпльовані банкноти стають з днем 1. лютого правним платничим засобом. Хто намагається підроблювати стемплеві значки на невідданих до остемпльовання банкнотах буде строго покараний. Всі зловживання каратиме суд важкою вязницею від 3-ох років.

Тільки просвіта на своїй власній рідній мові будить народ з віковічного сну, виводить його з темноти та бідноти на ясний світ, до кращого життя.

—o—

Господарська Централя для заліза і сталі. Для управильнення та контролі обороту виробами з заліза і сталі і необхідними для їх продукції сирівцями створила влада Господарську Централю для заліза і сталі з осідком у Кракові. Її завдання: нормувати продукцію, розподіл, маґазинування, збут і консумцію залізних товарів.

Орґанізація продукції мила. Влада Ґенерального Ґубернаторства зорґанізувала з початком ц. м. »Союз фабрик мила«. Централя цього союзу буде у Варшаві. Всі фабрики мила мусять бути зорґанізовані в цій централі. Дозвіл на продукцію мила дістануть лише ці фабрики, що 1938 року випродукували що найменше 800 тон мила. Це обмеження необхідне тому, що тільки велика фабрика може випродукувати доброякісне мило. Можна буде продукувати 7 родів мила: домашнє, тоалетове (до миття), до голення, порошковане до прання, плинне мило до миття голови, порошковане до миття волосся і мило до шурування Розпорядок точно означує, який відсоток товщу може і мусить мати кожний рід мила. Продукція і збут мила буде так зорґанізований, щоб кожний міг його купити. Продавці мила мусять мати на це окремий дозвіл від начальників громад або посадників. На мило будуть означені постійні ціни.

Робітники з Німеччини можуть пересилати по 100 зол. Робтники, які виїхали на працю до Німеччини з теренів Ґенерал-Ґубернаторства зможуть пересилати своїм родинам, які залишилися на цьому терені, по 100 зол. місячно зі своїх заробітків. Таким чином життя їх родин буде забезпечене.

Центральний Союз Гарбарської Промисловости повстав у Варшаві. Всі гарбарні та фабрики шкіри зобовязані негайно зголоситися до цієї централі.

Які посилки можна висилати поштою? Дозволено висилати: поштові картки, листи до 250 ґрамів ваги, друки до 500 ґрамів ваги, пачки до 1 кґ. ваги, пачки до 5 кґ. ваги, поручені посилки, вартісні листи, вартісні незапечатані посилки до 1.000 зол. вартости, поштові поручення до 2.000 зол., поштові перекази до суми 2.000 зол. Крім цього пошти висилають часописи.

Жидам заборонено користати зі залізниці для спекуляції і ширення всякої зарази. У цій справі появився розпорядок Ґенерального Ґубернатора. Жид лише тоді зможе користати із залізниці, якщо дістане окремий письменний дозвіл від уряду Ґенерал-Ґубернатора або шефа области. Всякі зловживання жидів, які користатимуть зі залізниці всупереч постановам згаданого розпорядку, підлягатимуть карі вязниці і гривни в необмеженій висоті або одній з цих кар.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ.

Передплатники з міста Ярослава — відбирайте свої часописи в книг. і складниці „Льоґос", вул. Головна 19.

Вп. Присташ Володимир з Лодини: Всі наші посилки спрямовані на Вашу адресу вертаються до нас і тому ми не можежо з Вами навязати звязку. Дуже нам залежить на Вашій співпраці, тому просимо нас повідомити про докладну свою адресу. Крім того булоби побажаним, щоби Ви порозумілися з нашим представником у Сяноці і приїхали до Кракова.

Торговельний Відділ „Українського Видавництва".

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich fü den Gesamtinhalt und Anzeigentel: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II, Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowai Drukarnia Dziennikowa", KommissarisehcVerwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79